

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANA SANAT DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SAFRANBOLU DÜĞÜN KÜLTÜRÜNDE KULLANILAN
MÜZİKLERİN ANALİZİ**

GÖKÇE KILIÇ ALKAN

Danışman : Prof. Dr. Lale HÜSEYNOVA

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Sıtkı AKARSU

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Füsün Naz ALTINEL

KASTAMONU-2025

TAAHHÜTNAME

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu; ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını, bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini bildirir ve taahhüt ederim.

Gökçe KILIÇ ALKAN

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SAFRANBOLU DÜĞÜN KÜLTÜRÜNDE KULLANILAN MÜZİKLERİN ANALİZİ

GÖKÇE KILIÇ ALKAN

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANA SANAT DALI
DANIŞMAN: PROF. DR. LALE HÜSEYNOVA

Safranbolu, geleneksel şehir dokusunu koruyan ahşap evleri ve anıtsal yapılarıyla öne çıkan bir yerleşimdir. 1994 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne dahil edilmesi, bu mirasın korunması adına önemli bir adım olmuştur. Türk mimari değerlerini yansıtan Safranbolu evleri, bölgenin kültürel kimliğini güçlendirmekte ve korumaktadır. Bu kültürel yapının önemli bir unsuru olan düğünler, genellikle 5 ila 7 gün sürmekte; “sepet günü,” “hamam günü,” “sağdıç kınası” gibi özel adlarla anılan ritüellerle zenginleşmektedir. Bu günlerde söylenen türküler ise düğünlerin vazgeçilmez bir parçasıdır. Ancak bazı düğün gelenekleri ve türküler zamanla kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır.

Bu çalışma, Safranbolu'nun köklü düğün adetlerini ve müziklerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında, bölgedeki 4 türkü, 8 düğün havası ve 4 oyun havası incelenerek Türk müziğinin makamsal özellikleri durağı, güçlü sesi, yedeni, ses atlaması, ses aralığı ve bitiş sesi gibi niteliklerle ele alınmıştır. Bunun yanı sıra usul, güfte türü, kafiye şeması, konu yapısı, vezin düzeni ve metronom bilgisi gibi unsurlar da değerlendirilmiştir; ayrıca eseri notaya alan kişi ve eserin düğünlerdeki yeri incelenmiştir. Betimsel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilen çalışmada, sınırlı sayıdaki yazılı kaynaktan yararlanılmış ve Safranbolu halkıyla yapılan mülakatlar değerlendirilmiştir. Yazılı kaynakların azlığı, araştırmanın kapsamını kısıtlasa da halktan elde edilen bilgiler çalışmaya derinlik kazandırmıştır. Müzikolog ve folklor uzmanı Sadi Yaver Ataman ile Türk halk müziği sanatçısı olan oğlu Adnan Ataman'ın, bu kültürel mirasın korunmasına yönelik katkıları büyük önem taşımaktadır. Atamanlar tarafından notaya alınmış bazı düğün türkülerinin günümüzde artık icra edilmediği tespit edilmiştir. Bu durum, yerel kültürün sürdürülebilirliği açısından dikkat çekici bir bulgudur.

Sonuç olarak, Safranbolu düğün türkülerinin gelenekler içindeki kullanımına ve bu türkülerin makamsal ve güftesel analizine dair bulgular, düğün müziklerinin kültürel değerini ortaya koymakta ve bu değerlerin gelecek kuşaklara aktarılması gerektiğini vurgulamaktadır.

ANAHTAR KELİMELER: Safranbolu, Düğün, Adet, Türkü, Analiz

Ocak 2025, 110 Sayfa

ABSTRACT

MSC THESIS

ANALYSIS OF MUSIC USED IN SAFRANBOLU WEDDING CULTURE

GÖKÇE KILIÇ ALKAN

KASTAMONU UNIVERSITY INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE

ART AND DESIGN MAIN ART DEPARTMENT

SUPERVISOR: PROF. DR LALE HÜSEYNOVA

Safranbolu is a settlement known for its traditional urban fabric, wooden houses, and monumental structures. Its inclusion in the UNESCO World Heritage List in 1994 marked a significant step towards preserving this heritage. The Safranbolu houses, which reflect Turkish architectural values, strengthen and preserve the cultural identity of the region. An essential part of this cultural structure, weddings, usually last between 5 and 7 days and are enriched with rituals known by special names such as “Basket Day,” “Bath Day,” and “Groom’s Henna.” The songs sung during these days are indispensable parts of the weddings. However, some wedding traditions and songs are at risk of disappearing over time.

This study aims to examine the deep-rooted wedding traditions and music of Safranbolu. The research focuses on 4 folk songs, 8 wedding melodies, and 4 dance tunes from the region, analyzing the modal characteristics of Turkish music, including its tonic, dominant note, leading tone, pitch jumps, pitch range, and final note. Additionally, elements such as rhythm patterns, lyrical forms, rhyme schemes, thematic structure, metrical arrangement, and tempo information, as well as the person who transcribed the piece into notation and its role in weddings, are also evaluated. Conducted using a descriptive research method, the study utilized a limited number of written sources and incorporated interviews with the people of Safranbolu. Although the scarcity of written sources constrained the scope of the research, the information obtained from the community added depth to the study. The contributions of Sadi Yaver Ataman, a musicologist and folklorist, and his son Adnan Ataman, a Turkish folk music artist, to the preservation of this cultural heritage are of great importance. It was determined that some wedding folk songs transcribed into notation by the Atamans are no longer performed today. This finding is noteworthy in terms of the sustainability of local culture.

In conclusion, findings regarding the use of Safranbolu wedding songs within traditions and the modal and lyrical analysis of these songs reveal the cultural value of wedding music and emphasize the need to pass on this value to future generations.

KEYWORDS: Safranbolu, Wedding, Tradition, Folk Song, Analysis

January 2025, 110 Page

TEŞEKKÜR

Kültürümüz, tarihi mirasımızın en önemli parçasıdır ve ona sahip çıkmak hepimiz için kutsal bir görevdir. Bu projede, hedeflerime ulaşmamda bana yol gösteren, bilgisi ve tecrübesiyle destek olan değerli danışmanım Prof. Dr. Lale HÜSEYNOVA'ya derin şükranlarımı sunarım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bana güç veren annem, Zeliha KILIÇ ve babam Muammer KILIÇ'a, her zaman yanımda olan değerli eşim, Okan ALKAN ve sevgili oğlum Atalay ALKAN'a ayrıca araştırmalarım süresince, Safranbolu düğün kültürü ve adetleri konusunda bilgilerini benimle paylaşarak katkıda bulunan Muammer KILIÇ, Mehmet GÖKCÜ, Mustafa ŞEHİRLİ, Nesrin DURAN, Hanife AĞAN, Türkan ULUDAĞ, Emine ÇAKMAK, Fatma AKYÜZ, Mukadder ÖZAYDIN, Ayşe DAĞDELEN ve Semiha TOKER'e gönülden teşekkür ederim.

Gökçe KILIÇ ALKAN

Kastamonu, 2025

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ ONAYI	ii
TAAHHÜTNAME	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİLLER VE GÖRSELLER DİZİNİ	ix
TABLolar DİZİNİ	x
1. GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	2
1.2 Problem Cümlesi	2
1.3 Alt Problemler	2
1.4 Araştırma Amacı	3
1.5 Araştırma Önemi	3
1.6 Araştırma Sınırlılıkları	4
1.7 Literatür Taraması (İlgili Yayınlar).....	4
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1 Safranbolu'nun Coğrafi Konumu ve Kısaca Tarihsel Süreci.....	6
2.2 Safranbolu Evlerinin Mimari Özellikleri ve Sosyal İşlevleri.....	7
2.3 Safranbolu Düğün Adetleri.....	8
2.3.1 Kız İstemeye Giden Süreç	10
2.3.2 Söz ve Nişan Aşamaları	11
2.3.3 Nişan Sonrası Gelenekler.....	11
2.3.4 Düğün Hazırlıkları	12
2.3.5 Düğün.....	13
2.3.6 Düğün Sonrası Adetler.....	25
2.4 Takı ve Kıyafet.....	27
3. YÖNTEM	33
3.1 Araştırma Modeli	33
3.2 Evren ve Örneklem.....	33
3.3 Verilerin Analizi.....	33
4. BULGULAR	35
4.1 Safranbolu Düğün Kültüründe Müzik.....	35
4.2 Safranbolu Düğün Türkülerinin Müzikal Analizi	36
4.2.1 “Abuca Hayın Abuca” Düğün Havası Analizi	37
4.2.2 “Bir Gelinin Bir Gızınan Cengi Var” Türküsünün Analizi	42
4.2.3 “Bir Giderim Beş Ardıma Bakarım” Oyun Havası Analizi.....	46
4.2.4 “Eşim Dostum Yüklesinler Yükümü” Düğün Havası Analizi.....	53
4.2.5 “Evlerinin Önü Yüksek Köşk Olsun” Düğün Havası Analizi	57
4.2.6 “Gale Gapısından Girdim İçeri” Düğün Havası Analizi	61
4.2.7 “Garalı Yazmam Benek Benek” Oyun Havası Analizi	64
4.2.8 “Goc’Adam’a Yatak Serdim Gül Gibi” Türküsünün Analizi.....	69
4.2.9 “Kızılbel’den Gelür Bekmez” Düğün Havası Analizi.....	73
4.2.10 “Aç Kapıyı Ben Geldim” Oyun Havası Analizi	77

4.2.11	“Kâbe’nin Yolları Bölük Bölüktür” Düğün Havası Analizi.....	81
4.2.12	“Güveyi Dama Çıkamaz” Düğün Havası Analizi.....	84
4.2.13	“Getirin Gına Yakalım” Düğün Havası Analizi	87
4.2.14	“Düriye’min Güğümleri Kalaylı” Oyun Havası Analizi	90
4.2.15	“İlik Düştü Yakamdan” Türküsünün Analizi	93
4.2.16	“Yeşil İpek Bükene” Türküsünün Analizi	97
5.	SONUÇ VE ÖNERİLER	100
5.1	Sonuç	100
5.2	Öneriler.....	101
KAYNAKLAR	.....	103
EKLER.....	.....	106
EK A	Mülakat Yapılan Kişiler	107
EK B	Mülakat Yapılan Katılımcılar Kolajı.....	108
EK C	Safranbolu Yazıköy’de Kullanılan Düğün Eşyaları	109
EK D	Safranbolu Eski Düğünler	110

ŞEKİLLER VE GÖRSELLER DİZİNİ

Sayfa

Görsel 2.1 Safranbolu evleri	7
Görsel 2.2 Kına görsel 1.....	17
Görsel 2.3 Kına görsel 2	17
Görsel 2.4 Kına görsel 3	18
Görsel 2.5 1940’lı yıllar Safranbolu düğünlerinde gelin damat	26
Görsel 2.6 Safranbolu düğünde çapraz altın takı kullanımı.....	27
Görsel 2.7 Tefebaşı-bindallı.....	28
Görsel 2.8 Düğünde kullanılan damat kıyafeti	31
Görsel 4.1 Uşşak makamı dizisi.....	38
Görsel 4.2 “Abuca Hayın Abuca” düğün havası notası	40
Görsel 4.3 Muhayyer makamı dizisi	42
Görsel 4.4 “Bir Gelinin Bir Gızınan Cengi Var” türküsü notası.....	44
Görsel 4.5 Hicaz makamı ve Hicaz Hümayun makamı dizisi	46
Görsel 4.6 “Bir Giderim Beş Ardıma Bakarım” oyun havası notası	48
Görsel 4.7 Rast makamı dizisi	53
Görsel 4.8 “Eşim Dostum Yüklesinler Yükümü” düğün havası notası	55
Görsel 4.9 Muhayyer makamı dizisi	57
Görsel 4.10 “Evlerinin Önü Yüksek Köşk Olsun” düğün havası notası.....	59
Görsel 4.11 Humayun makamı dizisi.....	61
Görsel 4.12 “Gale Gapısından Girdim İçeri” düğün havası notası	63
Görsel 4.13 Segah makamı dizisi.....	64
Görsel 4.14 “Garalı Yazmam Benek Benek” oyun havası notası.....	66
Görsel 4.15 Rast makamı dizisi	69
Görsel 4.16 “Goc’Adam’a Yatak Serdim Gül Gibi” türküsü notası.....	71
Görsel 4.17 Neva makamı dizisi	73
Görsel 4.18 “Kızılbel’den Gelür Bekmez” düğün havası notası.....	75
Görsel 4.19 Uşşak makamı dizisi.....	77
Görsel 4.20 “Aç Kapıyı Ben Geldim” oyun havası notası.....	79
Görsel 4.21 Rast makamı dizisi	81
Görsel 4.22 “Kabenin Yolları Bölük Bölüktür” düğün havası notası.....	83
Görsel 4.23 Uşşak makamı dizisi.....	84
Görsel 4.24 “Güveyi Dama Çıkamaz” düğün havası notası	86
Görsel 4.25 Hüseyini makamı dizisi	87
Görsel 4.26 “Getirin Gına Yakalım” düğün havası notası.....	89
Görsel 4.27 Segah makamı dizisi.....	90
Görsel 4.28 “Düriye’min Güğümleri Kalaylı” oyun havası notası.....	92
Görsel 4.29 Rast makamı dizisi	93
Görsel 4.30 “İlik Düştü Yakamdan” türküsü notası	95
Görsel 4.31 Muhayyer makamı dizisi	97
Görsel 4.32 “Yeşil İpek Bükene” türküsünü notası	99

TABLULAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 2.1 Yörük köyü düğün terimleri	21
Tablo 4.1 “Abuca Hayın Abuca” düğün havası analizi	39
Tablo 4.2 “Bir Gelinin Bir Gızınan Cengi Var” türküsünün analizi	43
Tablo 4.3 “Bir Giderim Beş Ardıma Bakarım” oyun havası analizi	47
Tablo 4.4 “Eşim Dostum Yüklesinler Yükümü” düğün havası analizi	54
Tablo 4.5 “Evlerinin Önü Yüksek Köşk Olsun” düğün havası analizi	58
Tablo 4.6 “Gale Gapısından Girdim İçeri” düğün havası analizi	62
Tablo 4.7 “Garalı Yazmam Benek Benek” oyun havası analizi	65
Tablo 4.8 “Goc’Adam’a Yatak Serdim Gül Gibi” türküsünün analizi	70
Tablo 4.9 “Kızılbel’den Gelür Bekmez” düğün havası analizi	74
Tablo 4.10 “Aç Kapıyı Ben Geldim” oyun havası analizi	78
Tablo 4.11 “Kâbe’nin Yolları Bölük Bölüktür” düğün havası analizi	82
Tablo 4.12 “Güveyi Dama Çıkamaz” düğün havası analizi	85
Tablo 4.13 “Getirin Gına Yakalım” düğün havası analizi	88
Tablo 4.14 “Düriye’min Güğümleri Kalaylı” oyun havası analizi	91
Tablo 4.15 “İlik Düştü Yakamdan” türküsünün analizi	94
Tablo 4.16 “Yeşil İpek Bükene” türküsünün analizi	98

1. GİRİŞ

Safranbolu, Türkiye'nin kültürel zenginlikleriyle dolu bir yerleşim yeri olarak, özellikle geleneksel düğün adetleri ve bunların müzikal ifadeleri ile dikkat çekmektedir. Düğünler, yalnızca bireysel bir birleşme değil, aynı zamanda toplumun kolektif hafızasının ve kültürel değerlerinin aktarımında kritik bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, düğünler aracılığıyla geçmişin nasıl yaşatıldığını ve kültürel kimliğin nasıl inşa edildiğini anlamak büyük bir önem taşımaktadır.

Son yıllarda, modernleşme ve küreselleşme gibi etkenler, geleneksel düğün adetlerinin ve bunlarla birlikte gelen müzikal mirasın unutulmasına yol açmıştır. Bu nedenle, bu kültürel değerlerin korunması ve gelecek nesillere aktarılması açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu araştırma, Safranbolu'nun kültürel mirasının yaşatılması için bir kaynak oluşturmayı ve yerel halkın bu değerlere olan bağlılığını pekiştirmeyi amaçlamaktadır.

Düğünlerde kadın çalgıcıların ud, keman ve diğer enstrümanlarla eşlik ettiği kutlamalar, bölgenin kültürel kimliğini yansıtmaktadır (Yılmaz, 2010a). Müzik, sadece bir eğlence aracı değil, aynı zamanda bu kadim şehirde yaşayan insanların geçmişten günümüze aktardıkları değerlerin bir ifadesidir (Türkiye Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2024). Bu nedenle, Safranbolu'nun tarihi ve coğrafi konumu, zengin müzik kültürüyle birleşerek bölgenin sosyal ve kültürel yaşamında önemli bir yer tutmaktadır.

Bu çalışma, Safranbolu'nun sosyal dokusunu ve kültürel kimliğini yansıtan düğün ritüellerinin yanı sıra, bu ritüellerde yer alan müziklerin derinlemesine incelenmesine odaklanmaktadır. Araştırmanın kapsamı, düğünlerdeki geleneksel ritüellerin yanı sıra, 4 türkü, 8 düğün havası, 4 oyun havasının analizi ile zenginleştirilmiştir. Bu türkülerin makamsal özellikleri ve içerikleri, müziğin sosyal yaşamdaki yeri açısından önemlidir. Ayrıca, yerel halkla yapılan mülakatlar sayesinde, bu geleneklerin yaşatılmasında toplumsal bellek ve deneyimlerin önemli bir rolü olduğu ortaya konacaktır. Bu sayede hem bireysel hem de toplumsal boyutta müziğin anlamı ve önemi daha iyi anlaşılacaktır.

1.1 Problem Durumu

Safranbolu'nun geleneksel müzikleri, bir kitapta toplanmış ve bu türküler arasında düğünlerde kullanılan parçalar, eserlerin açıklama bölümünde belirtilmiştir. Böylece düğün müzikleri, diğer müzik türlerinden ayrılmaktadır. Bu çalışmada, yalnızca düğünlerde kullanılan türküler, kitapta yer alan diğer müziklerden ayrıştırılarak özel bir şekilde incelenmiştir. Ancak, günümüzde Safranbolu'daki düğünlerde, bu geleneksel düğün türkülerinin çoğu kullanılmamaktadır. Hatta, bir önceki kuşaktaki bireyler tarafından bile bu türkülerin bir kısmı hatırlanmamaktadır.

Safranbolu düğün türkülerinin müzikal yapısı, sosyal anlamı ve yerel geleneklerle olan bağlantısı, bu kültürel mirası anlamak ve gelecek nesillere taşımak açısından büyük önem taşımaktadır. Bu türküler, sadece Safranbolu'nun kültürel yapısını yansıtmakla kalmayıp, aynı zamanda halk müziği geleneğinin önemli bir parçasıdır. Ancak, geleneksel düğün müziklerinin çoğu günümüz toplumunda unutulmuş ve özellikle genç kuşaklar arasında bu türküle yönelik ilgi azalmıştır.

Bu bağlamda, Safranbolu'daki düğünlerde kullanılan türkülerinin ayrıntılı bir şekilde incelenmesi, hem bu kültürel mirasın korunmasına katkı sağlayacak hem de Safranbolu'nun toplumsal ve kültürel yapısının daha derinlemesine anlaşılmasına olanak tanıyacaktır. Bu çalışma, söz konusu türkülerin ezgisel ve güftesel analizlerini yapmayı amaçlamaktadır.

1.2 Problem Cümlesi

Araştırmanın temel problemine ait cümle; "Safranbolu düğün kültüründe kullanılan müzikler nelerdir? Bu müzik eserlerinin müzikal açıdan özellikleri nelerdir?" olarak belirlenmiştir.

1.3 Alt Problemler

- Düğün türkülerini hangi makamsal özelliklere sahiptir?
- Safranbolu düğün türkülerinde hangi ritim kalıpları kullanılmıştır?

- İncelenen 4türkü, 8düğün havası, 4oyun havasının temaları ve içerikleri nelerdir?
- Safranbolu'daki düğünlerde hangi geleneksel ritüeller uygulanmaktadır?
- Safranbolu'daki düğünlerde hangi enstrümanlar kullanılmaktadır?
- Düğün gelenekleri ve müzikleri hakkında yaşça büyük kişilerin deneyimleri ve bilgileri nasıl bir bilgi kaynağı sağlamaktadır?

1.4 Araştırma Amacı

Bu çalışma, Safranbolu düğün kültürünü ayrıntılı bir şekilde incelenerek, düğün müziklerinin kültürel bağlamını ve toplumsal rolünü anlamayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, 4 türkü, 8 düğün havası ve 4 oyun havasının müzikal analizi yapılmıştır. Çalışma, bu türkülerin kültürel değerlerinin yanı sıra, düğünlerdeki kullanım biçimlerini de ele almaktadır. Safranbolu düğün müziklerinin notalarının bir araya getirilmesi ve detaylı bir şekilde incelenmesiyle, bu müzik mirasının korunarak geleceğe aktarılması amaçlanmaktadır.

1.5 Araştırma Önemi

Bu araştırma, Safranbolu'nun geleneksel düğün adetleri ve müziklerinin derinlemesine incelenmesi yoluyla, bölgenin kültürel mirasının korunmasına ve gelecek nesillere aktarılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Geleneksel düğünler, bir toplumun sosyal yapısını, inançlarını ve kültürel değerlerini yansıtan önemli sosyal olaylardır. Bu bağlamda, düğün müzikleri de bu kültürel mirasın vazgeçilmez bir parçasını oluşturmaktadır.

Araştırmanın sonuçları, yalnızca akademik bir literatür oluşturmakla kalmayıp, aynı zamanda yerel halkın kültürel değerlerine olan bağlılığını pekiştirmeyi hedeflemektedir. Bu nedenle, bu çalışma, Safranbolu'nun kültürel zenginliğinin daha geniş bir kitleye ulaştırılması ve korunması açısından önemli bir adım niteliği taşımaktadır.

1.6 Araştırma Sınırlılıkları

Bu araştırma, Safranbolu'da düğünlerin nasıl yapıldığına ve düğünde kullanılan 4türkü, 8düğün havası, 4oyun havasının analizi ile sınırlıdır. Araştırmada, mülakatların yalnızca yaşça büyük bireylerle yapılması, geleneklerin farklı kuşaklar arasındaki aktarımını sınırlı bir perspektiften incelemekte ve daha genç bireylerin görüşlerini yansıtmamaktadır. Yazılı kaynakların sınırlı olması, araştırmanın derinliğini etkileyerek, bazı geleneksel unsurların yeterince ele alınmasını engelleyebilir. Bunun yanı sıra, bu çalışma belirli bir zaman diliminde gerçekleştirilmiş olup, zamanla değişen sosyal ve kültürel dinamiklerin etkisini göz ardı edebilir. Bu sınırlılıklar, elde edilen bulguların yorumlanmasında dikkatli olunması gerektiğini ve ileride yapılacak araştırmalar için yeni alanlar açabileceğini göstermektedir.

1.7 Literatür Taraması (İlgili Yayınlar)

Safranbolu'nun zengin kültürel mirası ve müzik gelenekleri üzerine çeşitli akademik çalışmalar bulunmaktadır.

Akca (2022) Safranbolu Seymenlik Kültüründe Müziğin Önemi ve Yeri: Bu çalışma, Safranbolu'nun seymenlik geleneğinde müziğin rolünü ve önemini incelemektedir.

Hacısüleymanoğlu-Sağır (2022) Türkiye'de Müzik Sosyolojisinde Önemli Bir Unsur Olan Düğünde Çalan Müzisyenlerin Sosyo-Ekonomik Durumları ve Pandeminin Etkisi Hakkında Bir Durum Çalışması: Safranbolu Örneği: Bu araştırma, Safranbolu'daki düğün müzisyenlerinin sosyo-ekonomik durumlarını ve pandeminin etkilerini değerlendirmektedir.

Hacışeymanoğlu (2021) Türkiye'de Yörük Müzik Folkloruna Yönelik Araştırmalar ve Safranbolu Yöresi Yörük Türkülerine Örnekler: Bu makale, Safranbolu Yörüklerinin düğün, kına ve diğer ritüellerinde kullanılan müzik uygulamalarını ve türkü örneklerini sunmaktadır.

Akça-Demir (2022) Geleneksellik ve Otantizm Bağlamında, Halk Kùltürü Ürünlerinin Değişim ve Dönüşümünün Müzik Folkloru Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi: 'Dürüye'min Güğümleri' Türküsü Örneği: Bu çalışma, Safranbolu'nun müzik folklorunu geleneksellik ve otantizm bağlamında analiz etmektedir.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Safranbolu'nun Coğrafi Konumu ve Kısaca Tarihsel Süreci

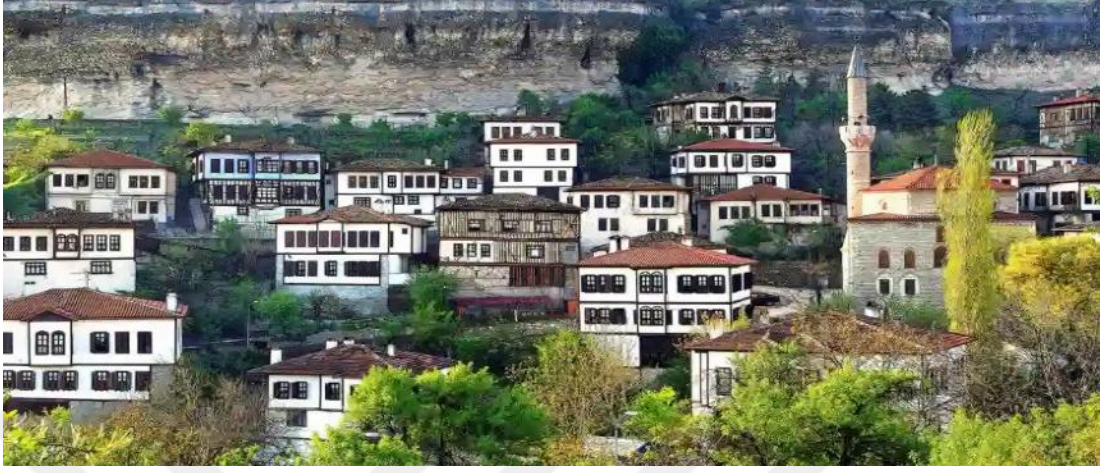
Safranbolu, Anadolu'nun Batı Karadeniz Bölgesi'nde, denize yaklaşık 90 km uzaklıkta, Karabük iline bağlı bir ilçedir. Coğrafi olarak dağlık ve engebeli bir araziye sahip olan bu bölge, tarih boyunca askeri, ticari ve kültürel bir geçiş noktası olmuştur (Yılmaz, 2010a). Batı Karadeniz'in iç kesimlerinde yer alması, şehri stratejik bir ticaret merkezi haline getirmiştir. Eski dönemlerde kervan yolları üzerinde yer alması, Safranbolu'yu önemli bir durak yapmıştır (Korkmaz, 2004). Günümüzde ise Karabük'e 10 km, Kastamonu'ya 110 km ve Bartın'a 80 km mesafede bulunan bu şehir, Batı Karadeniz'in en önemli turistik merkezlerinden biri haline gelmiştir.

Tarihi süreç boyunca Safranbolu, Hititler, Frigler, Lidyalılar, Persler, Helenler, Romalılar, Bizanslılar, Selçuklular ve Osmanlılar gibi birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır (Öztürk, 2012). Özellikle Roma ve Bizans dönemlerinde bölge, Paflagonya'nın önemli bir merkezi olmuştur. Bizans İmparatorluğu döneminde "Teodoropoli" adıyla bilinen şehir, Osmanlı döneminde hem siyasi hem de ticari anlamda gelişim göstermiştir. Osmanlı döneminde ticaretin ve kervan yollarının merkezlerinden biri haline gelmiş, zengin mimarisiyle Osmanlı kentsel dokusunu koruyan bir yerleşim yeri olmuştur (Aydın, 2016).

Safranbolu, dağlık ve ormanlık bir alanda yer almasıyla Karadeniz ikliminin etkisindedir. Ancak şehir, iç kesimlerde yer aldığı için Karadeniz sahil şeridinin tipik nemli ikliminden farklı olarak yazları sıcak, kışları soğuk bir iklim yapısına sahiptir. Şehirdeki doğal kaynaklar ve dereler, tarih boyunca Safranbolu'nun tarımsal faaliyetleri ve su ihtiyacı için önemli olmuştur (Yılmaz, 2010b). Özellikle Gümüş ve Akçasu dereleri, şehrin su ihtiyacını karşılayan başlıca kaynaklar olarak öne çıkmaktadır.

Safranbolu, 17. yüzyıldan itibaren Osmanlı İmparatorluğu'nun önemli şehirlerinden biri haline gelmiş ve birçok tarihi yapının inşa edilmesine ev sahipliği yapmıştır. Şehirde, Osmanlı dönemi mimarisini yansıtan 1.008 adet tescilli tarihi eser

bulunmaktadır. Bunlar arasında camiler, hanlar, hamamlar ve geleneksel Safranbolu evleri yer almaktadır (Tunçözgür, 2002b).

Görsel 2.1 Safranbolu evleri (URL-2, 2024)

2.2 Safranbolu Evlerinin Mimari Özellikleri ve Sosyal İşlevleri

Safranbolu evleri, Türk mimarlık tarihinin önemli örneklerinden biridir ve Osmanlı döneminin kent kültürünü yansıtan yapılar olarak bilinmektedir (Tunçözgür, 2002a). Safranbolu'nun tarihi dokusu, 1994 yılında UNESCO tarafından Dünya Kültür Mirası listesine alınarak koruma altına alınmıştır (URL-2, 2024).

Safranbolu'nun tarihi evleri, taş temel üzerine inşa edilmiş, iki veya üç katlı ahşap karkas yapılar olarak tasarlanmıştır. Bu evlerin giriş bölümü, "hayat" olarak adlandırılır ve sosyal etkinliklerin merkezi olarak ailenin günlük yaşamını yansıtır. Hayatın çevresinde ambarlar ve ahırlar gibi yardımcı yapılar yer alırken, üst katlarda yatak odaları, mutfak ve sosyalleşme alanları bulunmaktadır. Odalar, dışarıdan görünmeyecek şekilde tasarlanmış kapılarla birbirine bağlanmıştır. Safranbolu evlerinin mimarisi, birden fazla ailenin bir arada yaşamasına uygun olarak düzenlenmiştir. Üst katlarda yer alan odalarda, bir ailenin tüm ihtiyaçlarını karşılayabilecek ocak (şömine), gusülhane (banyo), küçük ambar ve gömme dolap gibi yapılar bulunur.

Mimari detaylar, kullanılan doğal malzemeler ve yalıtım teknikleri, evlerin iklim koşullarına uyum sağlamasını ve dayanıklılığını artırmaktadır (Tunçözgür, 2002b).

Bazı evlerde bulunan bahçelerdeki havuzlar, yaz aylarında serinlemek ve tarımsal faaliyetler için kullanılır.

Safranbolu evleri, sadece yaşam alanı değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel etkinliklerin merkezi olmuştur. Düğünlerde ve özel günlerde yapılan müzik etkinlikleri, evlerin geniş sosyal alanlarında gerçekleşir. ¹

2.3 Safranbolu Düğün Adetleri

Gelenek ve göreneklerimizimizin yaşatılmasını sağlayan düğünlerimiz, saz ve sözlerin öne çıktığı, sohbet edilerek saygı, sevgi ve yardımlaşma duygularının aktarıldığı özel ortamlardır. Evlilik sadece kadın ve erkeğin cinsi birleşmesine dayanmaz; düğün ritüelleri belirli düşünceler doğrultusunda oluşturulmuş, dini inançlarla evliliği kutsayan anlamlı bir bağlam içerir. Evlilik düşüncesi neslin devamını sağlamak için son derece önemlidir (Ataman, 1992). Düğünler, toplumun kültürel mirasını yaşatmanın yanı sıra bireyler arasında sosyal bağları da güçlendirir (Özdemir, 2019).

Halk arasında “evlendirme” yerine “everilmek” ya da “evermek” terimleri kullanılır. Bu terimler, “ev-eri olmak” yani eve bağlanmak anlamını taşır. Oğullarını evermek isteyen anneler, gelin arayışında oldukça titiz davranır. Evlilik çağına gelen kişide aranan nitelikler, evliliğin sağlam temeller üzerine kurulmasını sağlar (Ataman, 1992: 3-4).

Gelin Adayında Aranan Nitelikler: Ataman’a göre gelin adayında aranan özellikler şunlardır: namuslu olması, olur olmaz yerde karşı gelmemesi (çemkirgen olmaması), inatçı olmaması (direngen olmaması), her işe yatkın ve marifetli olması, sakar ve dedikoducu olmaması, hamarat ve herkese, özellikle de kayınvalideye karşı saygılı olması. Gelinin kayınvalidesiyle birlikte yaşayacağı göz önünde bulundurulduğunda, kayınvalideye saygı, mutlu bir hayatın ön koşulu olarak kabul edilir (Ataman, 1992: 3-4).

---

¹ 08.03.2023 tarihinde görüşme sırasında Muammer KILIÇ (Kamu Emeklisi) ile mülakat yapılmış bu bilgilere ulaşılmıştır.

O dönemde, gelin adayının terzi olması da oğlan tarafı için önemli bir tercih sebebiydi; meslek sahibi kızlar, daha fazla görücü alır ve bu nedenle talipleri artardı.²

Damat Adayında Aranılan Nitelikler: Damatta aranılan nitelikler arasında ise kötü alışkanlıklara (kumar, içki vb.) para harcamamak, evine bağlı olmak ve kalıcı bir iş sahibi olmak yer alır. İş ve sanatı öğrenme sürecinde kalfalık aşamasını geçip ustalık mertebesine ulaşmış olması beklenir. Ayrıca, erkeğin işini, eşini, çocuğunu, ailesini ve malını koruyup kollaması da büyük önem taşır. (Ataman, 1992: 5).

Evlilik çağına gelmiş bir oğlanın annesi, önce oğlunun beğendiği bir kız olup olmadığını anlamaya çalışır. Eğer yoksa, uygun bir kız arayışına başlarlar. Bu süreçte genellikle aile ve çevre, denklik durumuna bakarak uygun bir kız adayı bulmak için çaba sarf eder. Eş arama faaliyetleri genellikle hamamda, düğünlerde veya tavsiye üzerine gerçekleşir.³ Toplumsal normlar ve beklentiler de bu süreçte büyük önem taşır (Özdemir, 2021).

Beğenilen bir kız olduğunda, aile yakınları “Falanca yerde falanca efendinin bir kızı var, aracı olalım” diyerek kızın ailesini erkek tarafına tavsiye ederdi. Bu şekilde görücüye gidilip evlilik süreci başlardı.⁴

Yörük ve Konarı Köylerinde Evlilik Gelenekleri: Geçmişte köylerde, kızların başka köylere gelin gitmesine sıcak bakılmaz, evlilikler genellikle görücü usulüyle gerçekleştirilirdi. Bu gelenek, aileler arasındaki bağları güçlendirmeyi ve aynı köy içinde birlikteliği sürdürmeyi amaçlardı.

Yörük Köyü’nde, evlenmek isteyen gençler, bu niyetlerini babalarına iletme için ilginç bir yöntem kullanırlardı: Babalarının ayakkabısının tekini alıp, evlerinin merdiven basamağına çivileyerek evlenme arzularını ifade ederlerdi (Kara, 2001: 4).

---

² 23.05.2023 tarihinde görüşme sırasında Mehmet GÖKCÜ (İtfaiye Müdürü) ile mülakat yapılmış bu bilgilere ulaşılmıştır.

³ 08.03.2023 tarihinde görüşme sırasında Muammer KILIÇ ile mülakat yapılmış bu bilgilere ulaşılmıştır.

⁴ 08.06.2023 tarihinde görüşme sırasında Ayşe DAĞDELEN (Ev hanımı) ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

Konarı Köyü'nde evlilik yaşı kızlar için 14, erkekler için 18 olarak kabul edilirdi. Geleneklere göre, gelinler evlendikten sonra kayınvalidelerinin yanına yerleşir, ailenin geçimini sağlama sorumluluğu ise oğulları askerlik görevini tamamlayıp işe başlayana kadar kayınpedere (gayınta) ait olurdu. Gelinler, evlenecekleri erkeğin ailesiyle birlikte yaşar, o evin bir kızı gibi kabul edilerek ailenin bir parçası haline gelirdi. Bu gelenekler, toplumsal dayanışmayı güçlendirirken, aile bağlarının korunmasında da önemli bir rol oynardı.⁵

2.3.1 Kız İstemeye Giden Süreç

Araştırmalar sonucunda beğenilen kız, hamama götürülerek daha yakından incelenmek istenir. Eğer kızın güzelliği kusursuz, akça pakça yani parlak bir ten rengine sahip ve soylu bir aileden geliyorsa, bu kızın elden kaçırılmaması gerektiğine karar verilir (Ataman, 1992: 3).

Hamamda, ud, tef, zilli maşa, kaşık ve küp eşliğinde türküler çalınır söylenirken, kızın oyunlardaki tavrı ve fiziksel özellikleri dikkatle gözlemlenir; bu süreç aynı zamanda aileler arasında kaynaşmayı sağlar.⁶

Kararın netleşmesiyle birlikte, aileler arasında geleneksel törenlerle başlayan evlenme süreci, kız isteme aşamasıyla başlatılır (Tunçözgür, 2002b: 146).

Kız isteme, gelenek ve göreneklerimizde önemli bir yer tutar. Bu süreç, genellikle 1-2 kez, bazen ise daha fazla ziyaretle tamamlanır. Kız ve erkeğin birbirini beğenip tanıdıktan sonra durumu ailelerine iletterek evlilik hazırlıklarına başlamaları da mümkündür. Evlilikte denklik önemli bir unsur olarak görülse de kimi zaman bu denklik sağlanmasa bile kız tarafı, kızlarının istenmesinden memnuniyet duyar.⁷

---

⁵ 03.06.2023 tarihinde görüşme sırasında Fatma AKYÜZ (Ev hanımı) ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

⁶ 08.03.2023 tarihinde görüşme sırasında Muammer KILIÇ ile mülakat yapılmış ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

⁷ 18.05.2023 tarihinde görüşme sırasında Mustafa ŞEHİRLİ (Güzel sanatlar Mimarlık Bölümü genel sekreteri) ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

Konarı ve Karıt köylerinde, bir kızın bir kez istemeyle verilmesi, onun kıymetsiz görüleceği düşüncesine yol açardı. Bu durumu anlatmak için ise ‘Bir vurmayla çam yıkılmaz’ deyimini kullanılırdı.⁸

2.3.2 Söz ve Nişan Aşamaları

Köy adetlerine göre, kız birkaç kez istenildikten sonra, eğer kız tarafı olumlu düşünürse, erkek tarafına ipek mendil gönderilirdi. Bu mendil, kızın evlilik teklifini kabul ettiği anlamına gelirdi. Erkek tarafı ise bu kabulü karşılamak için bir söz yüzüğü gönderirdi (Kara, 2001: 5).

Buna karşılık şehir adetlerinde söz kesme süreci farklı işler. Bu aşamada gelin ve damat yer almaz; söz kesme genellikle erkekler arasında, Çarşı’nın merkezindeki Arasna Kahvesi’nde aile büyüklerinin bir araya gelip düşüncelerini paylaştığı bir ortamda gerçekleşir. Eğer kız tarafının düşüncesi olumluyla, söz verilmiş olur.⁹ Bu aşamadan sonra, evliliğin bir sonraki adımı olan nişan törenine geçilir.

Nişan töreninde, oğlan tarafı kız tarafına ve kız tarafı oğlan tarafına aile büyükleri tarafından yüzük takdim edilir. Nişan sonrası, kız tarafından erkek tarafına baklava ile bir nişan bohçası gönderilirken, oğlan tarafı da kız evine bir nişan bohçası gönderir.¹⁰

2.3.3 Nişan Sonrası Gelenekler

Nişan köy adetleri içinde “*urba görmek*” ve “*urba kesmek*” adeti bulunur. Bu ifadeler, köy halkı arasında düğün alışverişi yapmak anlamında kullanılırdı.¹¹

Kız tarafı, almak istedikleri eşyaları liste halinde hazırlayıp damat tarafına iletir. Damat tarafı, bu listeye göre alışveriş yapar, bu sürece “*urba görmesi*” denir. Urba

---

⁸ 02.07.2023 tarihinde görüşme sırasında Mukadder ÖZAYDIN (Ev hanımı) ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

⁹ 12.04.2023 tarihinde görüşme sırasında Nesrin DURAN (Kültür Bakanlığı Geleneksel El Sanatları Sanatkârı) ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

¹⁰ 25.06.2023 tarihinde görüşme sırasında Hanife AĞAN (Terzi) ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

¹¹ 03.06.2023 tarihinde görüşme sırasında Fatma AKYÜZ ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

görmesine gelin, gelinin annesi, babası, birkaç yakını ve köyün muhtarı da katılır; hep birlikte listedeki eşyalar alınır. (Acar, 2007: 18-70).

Şehir adetlerinde ise bu süreç “dürü” olarak adlandırılır. Damat ve damadın annesine hediyeler alınarak bohçalanır; bu uygulamaya “dürü” denir. Kız tarafı, hazırladığı baklavalar ve dürü bohçalarını oğlan evine gönderir. Baklava tepsipleri boşaldıktan sonra, gelin için alınan hediyeler (dürü) bohçalanarak tekrar gönderilir (Acar, 2007: 26).

Alınan hediyelikler, büyük bir valizin içinde damat tarafının yakınları tarafından kız evine götürülür. Bir kadın, hediyelikleri tek tek, döne döne göstererek sergiler. Köydeki herkes bu gösterime davet edilir.¹²

Karıt köyünde gelin, kayınvalidesinin serdiği kumaşın üzerinden geçerken kayınvalide, gelinin üzerine para saçır. Gelin, kayınvalidesinin elini öper ve sarılırlar. Kayınvalide, serdiği kumaşı üzerindeki para ile birlikte toplayıp kızın annesine teslim ederdi.¹³

Nişan ile düğün arasında Ramazan Bayramı gelirse, geline giyecek, tatlı ve şeker gibi hediyeler alınırdı. Kurban Bayramı denk gelirse, kız tarafına sırtına kına yakılmış bir koç hediye edilirdi. Kız tarafı, bu hediyeye karşılık olarak teşekkür mahiyetinde bir hediye gönderirdi (Acar, 2007: 81-82).

Düğünün ne zaman yapılacağı, aileler arasında ortak bir kararla belirlenir (Tunçözgür, 2002b: 146).

2.3.4 Düğün Hazırlıkları

Düğün öncesi hazırlıklar örf ve adetlere uygun olarak yapılır. Düğün evinin davet edilecek kişileri belirlediği liste, ‘okuyucu’ adı verilen kişi tarafından kapı kapı

¹² 03.06.2023 tarihinde görüşme sırasında Fatma AKYÜZ ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

¹³ 23.09.2023 tarihinde görüşme sırasında Türkan ULUDAĞ ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

dolaşarak komşulara ve akrabalara iletilir. Okuyucular, aynı zamanda semet günü ve gelin hamamı gününü de duyuran kişilerdir (Acar, 2007: 27).

Okuyucu lakabıyla tanınan kişilerden biri de 1926 doğumlu Mehmet GÖKCÜ'nün annesi Makbule GÖKCÜ'dür. Bazen davet sırasında, düğün sahibinin hediyelik sepeti de okuyucuyla birlikte gönderilir ve bu sepet, davet hediyesi olarak sunulurdu.

Davet sonrası düğün hazırlıklarına geçilir.¹⁴ Konarı köyünde düğünden önce, pazar günü oğlan evinde helva yapma geleneği vardır. O akşam köy halkı, bir tas buğday unu ya da mısır unu getirerek oğlan evine gelir. Unlar ayrı ayrı kavruarak helva yapılır. Her misafire, eve giderken götürmesi için helvadan bir tabak ikram edilir ve bu şekilde uğurlanırlardı.¹⁵

Hacılarobası köyünde yapılan mısır helvası tepsiye döşenir ve baklava dilimleri şeklinde kesilir. Ardından, erkeklerin toplandığı köy odasına götürülür. Helvayı yiyenler, tepsiye para bırakır. Para ile dolan tepsi (sini) oğlan evine geri götürülür. (Acar, 2007: 191-192).

2.3.5 Düğün

Safranbolu'da düğün süreci, haftanın her günü özel bir ritüel ile şekillenir. Her gün, düğün hazırlıkları ve kutlamalarına dair farklı bir etkinlik yer alır. Bu ritüeller hem toplumsal bağları güçlendiren hem de geleneksel değerleri yaşatan önemli birer kültürel mirastır. Düğün süreci, hazırlıklarla başlar ve ardından kına gecesi, gelin alma gibi özel günlerle devam eder. Aile büyüklerinin katılımı ve her bir etkinliğin anlamı, bu sürecin en özel yönleridir. Düğün günleri, köyden köye farklılıklar gösterse de genel hatlarıyla birbirine benzer bir sırayla ilerler.

Düğünün ilk günü olan *pazartesi*, *'hatır sayma günü'* ve *'sepet günü'* olarak bilinir. Bugün, damat tarafından gelin için alınan çeyizliklerin misafirlere gösterilip ardından

¹⁴ 23.05.2023 tarihinde görüşme sırasında Mehmet GÖKCÜ ile mülakat yapılmıştır bu bilgilere ulaşılmıştır.

¹⁵ 02.07.2023 tarihinde görüşme sırasında Mukadder ÖZAYDIN ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

gelin evine teslim edilmesiyle başlar. Çeyizler, sonrasında kız tarafınca da misafirlere sunulmaktadır (Tunçözgür, 2002b: 147).

Gelin için hazırlanan çeyizlerde giysiden hamam takımı, çoraptan iç çamaşırına kadar pek çok eşya bulunur. Çeyiz sepetini getiren misafirlere kız evinde yemek ikram edilirken, karşılık olarak erkek tarafına baklava yollanır. Erkek evinde ise kız tarafından gelenlere yemek sunulur ve düğün eğlencesi, önceden planlanan müzik eşliğinde başlar. Eğlence bayanlar arasında yapılır. Eğlence sırasında, bir kadının yönettiği eşli oyunlar oynanır ve geleneksel düz oyun (mızımız oyunu) sergilenir (Acar, 2007: 29-30).

Bu oyun, çalgıların ritmiyle uyumlu olarak kadınların ellerini yukarı ve aşağı hareket ettirmesiyle oynanır. Oyunlar ikindi vakti sona erer ve ardından gündüz düğüne gelmesi hoş karşılanmayan genç kızlar, akşam olduğunda gelin evine gelerek eğlenceye katılır (Tunçözgür, 2002b: 147).

Pazartesi günü Yörük köyünde, gelinin arkadaşları ve oğlan tarafının kadınları, davul, zurna ve köçek eşliğinde karşılanır. Gelinin başına, “kâbem” türküsü eşliğinde gelenler tarafından kına yakılır (Kara, 2001: 4-24).

Kuzyaka Hacılar köyünde ise bu kına ritüeline “gahır (kahır) yamalığı” adı verilir. Bu ifade, evlenen kızın evlilik hayatında zorluklar çekeceği inancını yansıtır.¹⁶

Yazı köyünde ise kadınlar, düğün sürecinde bir araya gelerek kendi aralarında eğlenirler. Bu eğlence sırasında, bir kadın tef çalar ve türküler söylerken, yaşça büyük bir kadın düğünü yönetir. Elindeki sopayla seçtiği iki kişiyi oyuna dahil eder. Bu eğlence, akşam namazından sonra başlar ve gece boyunca devam eder.¹⁷

Salı sabahı, geleneksel “gelin hamamı” yapılır, ancak bu etkinliğe gelinin annesi davet edilmez. Gelin, yüzü duvakla örtülü bir şekilde hamama getirilir ve “Kâbem” türküsü eşliğinde soyundurulup peştemal kuşatılır. Gelinin sağdııcı, natırın (bayanları yıkayan kadın) boynuna hediyelik bir kumaş koyar. Gelin, Kâbem türküsü eşliğinde hamamın

¹⁶ 08.06.2023 tarihinde görüşme sırasında Ayşe DAĞDELEN ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

¹⁷ 03.06.2023 tarihinde görüşme sırasında Fatma AKYÜZ ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

havuzu etrafında üç kez döner. Oğlan tarafının yakınları da natıra kumaş hediye eder ve gelin, göbek taşına alınıp herkesin bir tas su dökmesiyle yıkanır. İlahi devam ederken, gelin göbek taşı etrafında üç kez daha döner ve ardından eğlence başlar (Acar, 2007: 41).

Hamamın göbek taşına kurulan sofrada zeytinyağlı dolmalar, reçeller, turşular, börekler, cevizli çörekler, helva ve hoşaf gibi yiyecekler yenir. Nar şerbeti içilirken türküler eşliğinde yıkanma ritüeli gerçekleştirilirdi (Ataman, 1992: 63).

Salı gecesi ise “*sağdıç gecesi*” olarak adlandırılır. Safranbolu evlerinin bahçelerinde ya da uygun bir alanda toplanılır, aşçı tarafından hazırlanan baklava, börek, pilav, et ve yaz meyveleri ikram edilirdi. Damat ve gelin evlerinde ikindiye kadar yemek servisi devam ederken, damadın evinde gece boyunca sağdıç gecesi eğlencesi düzenlenir (Acar, 2007: 43).

Kadınlar arasında düzenlenen sağdıç gecesi eğlencesinde ise “*helosa*” adı verilen bir ritüel gerçekleştirilir. İki kadın el ele tutuşur, bileklerinin üzerine önce sağdıç, sonra kayınvalideyi oturtarak türkü eşliğinde öne doğru fırlatırlar. Kayınvalide hoplatıldıktan sonra, kadınlar kayınvalideden bahşiş alarak helosayı sonlandırırırlar (Ataman, 1992: 39).

Köylerde ise adetler biraz farklılık gösterir. Yazı köyde, sabah oğlan evinde toplanılır. Gelin süslenir ve ilahiler eşliğinde, bakır hamam tasında gelinin saçına kına yakılır. Kınayı yakan kişinin dul olmaması, mutlu bir evlilik yaşamış biri olması önemlidir. Gelinin yüzü kapalıdır ve o gün kimse gelinin yüzünü göremez. Akşam olduğunda, kadınlar tekrar bir araya gelir, eğlenir ve ardından evlerine dağılırlar.¹⁸

Konarı, Aşağı Dana ve Navsaklar köylerinde ise “damat hamamı” geleneği yapılır (Acar, 2007: 103). Kuzyaka Hacılar köyünde ise kız tarafı, oğlan tarafına “Kulağı

---

¹⁸ 03.06.2023 tarihinde görüşme sırasında Fatma AKYÜZ ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

Kesme” adı verilen bir etkinlik için gider. Oğlan tarafı kız tarafına yemek verir ve bu etkinliğe “*dana kulağı kesme*” adı verilir.¹⁹

Karıt, Bostanbükü ve Dana köylerinde “*sini toplama*” geleneği vardır. Davul, zurna ve köçek eşliğinde börek ya da baklava sinileri toplanır. Sini getiremeyen komşular, aldıkları hediyeleri sininin içine koyarak üzerini örter ve oğlan evine teslim ederler (Acar, 2007: 101-102). Oğlan evinde ilk olarak kadınlara yemek ikram edilir; ardından kadınlar tef çalıp, kendi aralarında eğlenceler düzenlerler. Akşam saatlerinde ise erkekler için yemek servisi yapılır ve davul, zurna ve köçek eşliğindeki eğlenceler gece boyunca devam eder.²⁰

Çarşamba günü, kız günü olarak bilinir ve bugün, *kına gecesi* etkinliği düzenlenir. İkindiye kadar damat ve gelin evinde yemek ikram edilir. Akşam ise, kız evinin giriş bölümünde, çardağında veya hamamda toplanılır. Kız gecesi olarak adlandırılan kına gecesinde, gelin, küp, kaşık, ud ve keman eşliğinde çalınan türkülerle eğlencenin başlangıcını yapar. İlk olarak “Kale Kapısı” türküsü eşliğinde mızmız oyunu oynanır. Ardından önce görümceyle, sonra da oyuna yön veren bayanın rehberliğinde, kendisiyle eşleştirilen herkesle oyun oynanır.

Kına yakılmadan önce, gelin, tefebaş (bindallı) veya yöresel elbisesini giyer ve “Kâbem Türküsü” eşliğinde ortada oturtulur.

Bu sırada, gelinin başına beyaz renkli oyalı bir yazma örtülür ve başının üzerinde tepsi çevirme ritüeli yapılır (Tunçözgür, 2002b: 153). Sininin üzerinde yanmış mumlarla çevrili olarak gelinin etrafında arkadaş ve akrabalar eşliğinde “Getirin Kına Yakalım Nenni” türküsü söylenir.²¹

---

¹⁹ 11.07.2023 tarihinde görüşme sırasında Emine ÇAKMAK (Ev hanımı) ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

²⁰ 23.09.2023 tarihinde görüşme sırasında Türkan ULUDAĞ ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

²¹ 12.04.2023 tarihinde görüşme sırasında Nesrin DURAN ile mülakat yapılmış bu bilgilere ulaşılmıştır.

Görsel 2.2 Kına görsel 1 (URL-1, 2024)

Kına, gelinin sağ eline ve ayağına hiç evlenmemiş bir kız, sol eline ve ayağına ise yeni evlenmiş bir kadın tarafından yakılır. Bu, bekaretin ve anneliğin birleştiği sembolik bir anlam taşır. Kına günü başının üzerinde yakılan mumlar ise gelinin kötülüklerden arındığını ve hastalıklardan korunduğunu simgeler (Tunçözgür, 2002b: 153).

Görsel 2.3 Kına görsel 2²²

Kına gecesinde gelinin gözyaşı dökmesi bereket olarak kabul edilirken, ekmek ufalanması ve çerezlerin serpiştirilmesi, bolluk ve bereket getireceğine inanılan geleneklerdir. Gelin ağlatma türküsü ise, gelinin ailesinden ayrılmasının yarattığı duygusal kırılmayı ifade eder (Ataman, 1992: 32-34).

²² Mehmet GÖKCÜ'nün fotoğraf arşivinden alınmıştır (alınma tarihi: 04.07.2023).

Görsel 2.4 Kına görsel 3²³

Oğlan evindeki kına eğlencesi, Seymen ve köçek oyunları ile başlar ve gece boyunca süren eğlenceler düzenlenir (Acar, 2007: 53).

Erkekler, yemek yiyip içerek müzik eşliğinde eğlenirler.²⁴ Eğlenceleri sabaha kadar sürer (Acar, 2007: 53).

Köylerde ise: Çarşamba günü farklı gelenekler sürdürülür. Yörük köyünde, büyük bir harmanda güreş alanı hazırlanır ve gelen misafirler davul eşliğinde karşılanır. Güreşçiler, misafirlere para toplar ve güreş başlar (Kara, 2001: 11-12). Pehlivanlar, kispet yerine yerli kumaştan yapılmış kısa pantolon giyer ve yağsız güreşirler (Baykal, 1995: 53). Güreşin birincisine damat tarafından para, inek veya koç gibi ödülleri verilir. Misafirlere yemek ikram edildikten sonra köylüler dağılır (Kara, 2001: 12).

Aynı gün, yatsı namazından sonra köy imamı damadın sol eline kına yakar ve sağ eline kına yakılmaz, çünkü sağ el kılıç tutma ve yönetme yetisine sahiptir. Damat erkenden uyur, gelinin de eline ve ayağına maniler eşliğinde kına yakılır (Baykal, 1995: 53).

Konarı köyünde ise, gelinin eline “poğ” adı verilen bir bohça verilir ve gelin, kapının önünde durarak gelen hediyeleri bohçaya koyar. Zamanla bu gelenek değişerek, hediyelerin ipe asılması geleneği ortaya çıkmıştır. Günümüzde ise bu hediyeleşme geleneği, takı takma törenine dönüşmüştür.²⁵

²³ Mehmet GÖKCÜ'nün fotoğraf arşivinden alınmıştır (alınma tarihi: 04.07.2023).

²⁴ 12.04.2023 tarihinde görüşme sırasında Nesrin DURAN ile mülakat yapılmış bu bilgilere ulaşılmıştır.

²⁵ 02.07.2023 tarihinde görüşme sırasında Mukadder ÖZAYDIN ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

Bostanbükü, Karıt, Yazıköy ve Aşağı Dana köylerinde çarşamba günü gelin hamamı kutlaması yapılır (Acar, 2007: 104).

Yazı köyünde, hamamda gelin sırası yapılır. Yeni gelinler, yan yana gelip ellerini bağlar ve “kâbem” türküsü eşliğinde sallanırlar. Akşam, kına gecesi düzenlenir. O gün, üç ayrı yerde eğlenceler planlanmıştır. Oğlanın annesi, kendi tanıdıklarını davet ederek ayrı bir alan ayarlayıp oynamalı bir eğlence düzenler. Eğlencenin ardından, gelin kuaföre götürülüp süslenir

O güne kadar yüzünü mahrama (ipek çarşaf) ile gizleyen gelin, hazırlandıktan sonra oyuna kaldırılır ve düğün sırasında herkesle oynar. Aynı gün erkekler de kendi aralarında yemekli ve içmeli bir eğlence yaparlar. Oyun bitince, kız tarafı düğün evine geçer ve gelin, ipek pijama takımını giyer.

O günün akşamı, kız tarafı oğlan tarafına bir tepsi baklava gönderir. Oğlan tarafı, yakınlarını damadın evine davet eder ve gelen baklava ikram edilip yenilir.²⁶

Çarşamba akşamı kına yakma gününde, bayanlar toplanır. Eğlencelerinde türküler çalınır, söylenir ve oynanır. Türkülerin sonuna “ölüyon, aman, yandım” gibi kelimeler eklenerek okunur (Acar, 2007: 106-109).

Böylece çarşamba günü hem kız hem de oğlan tarafında kına geceleri ve düğün hazırlıkları tüm köyde coşkuyla devam eder.

Perşembe günü, geleneksel olarak *gelin alma* ve *güveyi girme* törenleri yapılır.²⁷

Bu sabah gelin baba evinde özel olarak hazırlanırken, damat arkadaşlarıyla davul-zurna eşliğinde hamama götürülür. Hamam dönüşünde damat, arkadaşlarıyla birlikte yemek ikramına katılır.

Gelin alma töreni başladığında, darbuka sesi duyulunca gelin odaya kapatılır. Gelenek gereği, gelini almaya gelenler merdivenlerden “dünürşü” türküsü eşliğinde çıkarlar.

²⁶ 03.06.2023 tarihinde görüşme sırasında Fatma AKYÜZ ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

²⁷ 25.06.2023 tarihinde görüşme sırasında Hanife AĞAN ile mülakat yapılmış bu bilgilere ulaşılmıştır.

Gelinin kapısı kayınvalidenin kapıyı tutan kişiye bahşiş vermesi sonucu açılır. Gelin alınıp evin içerisindeki merdivenlerden indirilirken kayınvalide, gelinin başından aşağı arpa ve şeker serpiştirir (Tunçözgür, 2002b: 154-155).

Gelin, kırmızı ipek kumaşla kaplanmış cibinliğe yerleştirilir ve dümbelek (darbuka) durmaksızın çalar. Gelin alma ekibi, gelini cibinlik içinde damadın evine götürür. Eve vardığında gelin cibinlikten çıkarılır ve koyun postuna basması sağlanır; bu, evliliğinde uysal ve mutlu olması dileğiyle yapılan bir gelenektir (Acar, 2007: 64).

Gelin, merdiven basamaklarını çıkmadan önce seccadeye basarak bir ritüel gerçekleştirir. Elinde bir ibrik tutarak suyu döktükten sonra odasına geçer ve eşini bekler. Damat, akşam namazını kıldıktan sonra evinin kapısına gelir. İmamın duasını aldıktan sonra damat, yumruklar eşliğinde odaya alınır. Güveyi koyma (gerdeğe girme) töreni, şakalaşma ve tekbirlerle gerçekleştirilir.²⁸

Damat odaya girdiğinde gelinin yüzü kapalıdır ve maddi durumuna uygun olarak geline yüz görümlüğü takar; bu genellikle kolye, küpe veya yüzükten oluşur.²⁹

Ardından gelin, annesiyle birlikte damada hazırladıkları bir tepsi baklavayı ikram ederler. Yatsı namazının ardından geceye geçilir ve yatılır (Tunçözgür, 2002b: 155).

Yörük köylerinde gelin alma töreni büyük bir coşku ve heyecanla gerçekleşir. Törende seğmenler önemli bir rol oynar; “değnekçi” adı verilen kişi, seğmenleri yönlendirip geleneksel mâniler okur. Damat ve sağdıç, süslenmiş atlarla gelinin evine doğru yola çıkar. Gelinin evine vardıklarında seğmenler havaya silah sıkarak törene renk katar. “Gelin geverilmesi” adı verilen bu aşamada, erkek tarafı bahşiş vererek gelinin odasına girer. Gelin, maddi durumlarına göre en değerli kıyafetlerle giydirilir; tefebaşı veya üsttefe gibi özel elbiseler tercih edilir.

Gelin alayında gelinin çeyizi, ay-yıldız motifleriyle süslenmiş kırmızı bir ata yüklenir. Alay köyden uzaklaşırken imam dua eder ve nasihatlerde bulunur. Gelin, damadın

²⁸ 12.04.2023 tarihinde görüşme sırasında Nesrin DURAN ile mülakat yapılmış bu bilgilere ulaşılmıştır.

²⁹ 18.05.2023 tarihinde görüşme sırasında Mustafa ŞEHİRLİ ile mülakat yapılmış bu bilgilere ulaşılmıştır.

evine ulaştığında damat onu karşılayarak bahşişini verir ve yakınlarıyla birlikte gelinle odalarına çıkarlar. Tören burada sona erer ve çiftin ortak yaşamı başlar.

Yörük köylerindeki gelin alma törenleri, yalnızca düğün ritüeli değil, aynı zamanda toplumsal dayanışmayı ve gelenekleri yaşatma isteğini de simgeler (Kara, 2001: 13-15).

Tablo 2.1 Yörük köyü düğün terimleri

Rol	Görevleri
Sağdıç	<ul style="list-style-type: none"> - Düğün boyunca gelin ve damadın yanında olup yardımcı olur. - Gelenek ve göreneklere uygun davranılmasında rehberlik eder. - Düğün zamanı gelen konuklarla ilgilenir. - Gerdek gecesi hakkında bilgi verebilir. - Ömür boyu gelin ve damadın kardeşi gibi bir rol üstlenir (Baykal, 1995: 30).
Seymen	<ul style="list-style-type: none"> - Köydeki yiğit delikanlıları temsil eder. - Gelin alma alayının koruyucusudur. - Seymenlerin başında “Seymen başı” bulunur.
Değnekçi Baş	<ul style="list-style-type: none"> - Mâni okur ve baş Seymenlere komut verip yönlendirir (Baykal, 1995: 56-59).
Dünürşü	<ul style="list-style-type: none"> - Kız ve oğlan tarafının birinci ve ikinci derece yakın akrabalarından oluşur. - Damat annesi ile gelin annesi baş dünürşülerdir. - Gelin, ömrünün sonuna kadar dünürşülerine “dünürşüm” diye hitap eder. - Dünürşülüğe görevlendirilen kişiler, siyah yerli kumaştan “ferace” giyerler. - Damat ve sağdıcin atı diğerlerinden farklıdır; omuzlarında ipek poşu taşır (Baykal, 1995: 62-63).

Perşembe günü Yazıköy’de geline “dürü” adı verilen düğün hediyeleri verilir. Misafirler, hediyeleri uygun bir yere gerilen organlara asarlar. Gelin, köyün içinden sırayla geçerek oğlan evine götürülür. Baba evinden ayrılırken oğlan tarafına bakır kap-kacak hediyeleri verilir; bu, gelinin yeni evinde uyum sağlaması dileği taşır. Oğlan evine varıldığında gelin, kayınvalidesinin yanına gelir ve üç kez onu oturduğu yerden kaldırır; bu, kayınvalidesine bakacağına dair sembolik bir jesttir.³⁰

Karıt Köyü’nde düğün günü, oğlan evinin misafirleri oğlan evinde, kız evinin misafirleri ise kız evinde ağırlanır. Gelin eve getirildikten sonra misafirler “kayınvalide gelsin” diyerek çağrıda bulunur. Kayınvalide gelir, iki tur oynadıktan sonra kendini yere bırakır. Gelin, kayınvalidesini yerden kaldırıp ona sarılır. Bu,

³⁰ 03.06.2023 tarihinde görüşme sırasında Fatma AKYÜZ ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

düğünün sıcak ve anlamlı bir şekilde sonlanması temsil eder. Ardından düğün sona erer ve misafirler davul eşliğinde evlerine dağılır.³¹

Cuma günü '*semet günü*' (*Öğüt verme günü*) olarak bilinir. *Cuma sabahı*, damat sağdıcının annesi, gelin ve damadın yatağını kaldırmak için odalarına girer. Yatağın altındaki hediye olan parayı alır. Bazı köylerde çarşaf, gelin annesine götürülürken sağdıç bu süreçte sessiz kalır. Gelin annesi, sağdıca para vererek gelenek yerine getirilir. Çarşaf götürülmeden gelin evinde duvak yapılmaz; bu, törenin önemli bir parçasıdır (Acar, 2007: 131). Tören için bu gününde okuyucular, kapı kapı dolaşarak davetleri iletirler.

Semet, çiftler arasında mutlu bir evliliğin temeli olarak kabul edilen anlayış, güven, fedakârlık, saygı, sevgi, bağlılık ve ebeveynlik sorumluluğu gibi önemli kavramları içerir. Aynı zamanda, doğacak çocuğun bakımı ve yetiştirilmesi için verilen *öğütleri* kapsar. (Ataman, 1992)

Cuma sabahı damat hamama gider ardından hamam dönüşü yakınlarının ellerini öper. Gelin ise sabahtan süslenir ve yüzü kapalı şekilde bekler. O gün, gelini görmek isteyen bütün davetliler gelir.

Bu davet sırasında, oklava tutan ve bu konuda bilgisi olan bir kadın, dua ederek geline öğütler verir. Bu öğütler şöyle ifade edilir:

---

³¹ 23.09.2023 tarihinde görüşme sırasında Türkan ULUDAĞ ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

Tunçözgür (2002b: 156)'ya göre:

*“Ezme ezme, kapı kapı gezme
Kaynananın gücünü üzme
Kapıyı açık yatma
Ekmek küpünü açık bırakma
Kutlu olsun, kutlu olsun
Ahretin akibetin hayırlı olsun
İki oğlun bir kızın olsun
Bu gece kocanı kutçun
Kutlu olsun, kutlu olsun
Ahretin akibetin hayırlı olsun
İki oğlun bir kızın olsun
Anan evinde ederler dolma
Kaynanan gibi olma humma
Kutlu olsun, kutlu olsun
Kutlu olsun diyenin de akibeti hayırlı
olsun”
Diyerek gelinin yüzü açılır.*

Ataman (1992)'ye göre:

*“Ele, bele ve hem dile
Sıkı ol sır verme ele
Baban gökle anan yere
Saygı göster düşme dile
Hiç kimseye gıybet etme
Rızasız yola gitme
İşine sıkıca sarıl
Ocak yansın harıl harıl
Küpe korlar ezme
Kapı kapı gezme
Gayınnanın gücünü üzme
Derelerden öz getirme
El evinden söz getirme
Süpürge elinde olsun
Eteğin belinde olsun
Sergende tarak
Kötü huylarını evde bırak (yani anası
evinde)
Bu gelinin adı Fatma
Gaşları var çatma çatma
Darılup sofradan kalkma
Gayınnanın döşeğini Patdan yere
atma
Kutlu olsun kutlu olsun
Evde dirliğin tatlısın
İki oğlan bir kızın olsun”*

Konarı köyünde bu törende, duvak serpmesini yaparken oklava yerine dut ağacı dalı (bereket ve verimliliği simgelemek amacıyla), ayva ağacı dalı veya “bişheleç” adı verilen ahşap gözleme çevirme aracı kullanılırdı. Bu nesnelere yapılan duvak serpmesi, gelinin yeni hayatında mutluluk ve bereket getirmesi için yapılan bir ritüeldir.³²

Duvak töreninde, duvağın uç kısmı oklavaya sarılarak bir kişi tarafından açılıp kapatılırken, bu işlem mâni eşliğinde gerçekleştirilir. Mâni sona erdiğinde, duvak serpmesi yapan kişi “Amber, kamber yüzünü açana bir çember” diyerek geleneği devam ettirir. Bu ifade hem törenin neşesini artırır hem de gelinin güzelliğini ve yeni

³² 02.07.2023 tarihinde görüşme sırasında Mukadder ÖZAYDIN ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

hayatına geçişini simgeler. Duvak serpm ritüeli, aynı zamanda gelinin topluma tanıtılmasını ve evlilikteki yeni başlangıçlarının kutlanmasını temsil eder.³³

Dua sonrası eğlence başlar. Gelin, duvağı açıldıktan sonra “Kale Kapısı” türküsü eşliğinde avucundaki buğdayları etrafa saçar. Buğdayları toplayan ve ambarına koyan kişinin evine bereket geleceği düşünülür.³⁴

Gelin başta sağdıç olmak üzere semet gününe gelen herkesle tek tek oynar. Oynanan oyun, düz oyundur (Acar, 2007: 67).

Yörük köyünde cuma günü “güveyi önlüğü” adı verilen özel bir tören yapılır. Sabah erken saatlerde damadın evden çıkışı sırasında davulcular çalmaya başlar, damat da bahşisini vererek evden ayrılır. Ardından, damat davul ve zurna ekibi eşliğinde köy odasına baklava ve börek taşır. Köy odasında bulunan büyüklerin ellerini öper ve getirdiği ikramları sunar. Bu geleneğe “güveyi önlüğü ferfenesi” denir.

Aynı zamanda gelin için de bir eğlence düzenlenir. Bu eğlence sırasında “Paça derneği” olarak bilinen, gelinin duvağının takıldığı özel bir tören gerçekleştirilir. Bu tören, gelinin evlilik sürecindeki son adımlarından biri olarak büyük bir anlam taşır ve düğün kutlamalarının önemli bir parçasıdır (Kara, 2001: 16).

Törende geline takılar takılırken davetliler “Damat gelsin, damat gelsin” diyerek coşku içinde bekler. Ardından “Güveyi dama çıkamaz” türküsü eşliğinde damat törene katılır. Damat, geline takı takılması sırasında düğün havasını artırmak için gelir. Daha sonra, dünürler tarafından geline para saçılır; bu gelenek, geline ve ailesine hayırlı olsun dilekleriyle birlikte maddi destek sunma amacını taşır. Davetliler paraları toplarken, damat gelini alarak odalarına gider. Bu an, düğün kutlamalarının bir parçası olarak, gelinin yeni hayatına adım atarken yaşadığı mutluluğu ve toplumsal destekle güçlendirilen geçiş simgeler (Kara, 2001: 24).

Yazıköy’de düğün sırasında erkek ve kız tarafı takı konusunu açmaz. Erkek tarafı düğün yapacaksa, on bilezik ve bir adet beşibiryerdesi hazırlamak zorundadır. Bu, her

³³ 23.09.2023 tarihinde görüşme sırasında Türkan ULUDAĞ ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

³⁴ 25.06.2023 tarihinde görüşme sırasında Hanife AĞAN ile mülakat yapılmış bu bilgilere ulaşılmıştır.

iki taraf için de önemli bir gelenektir ve düğünün sosyal dinamiklerini yansıtan bir sorumluluk taşır. Bu süreç, gelinin yeni hayatına adım atarken geleneklerin ve toplumsal bağların önemini vurgular.³⁵

2.3.6 Düğün Sonrası Adetler

Pazartesi günü karşılıklı ziyaretler, yani ‘varma-gelme’ başlar. Oğlan tarafı, kız evi tarafından davet edilerek yemekle ağırlanır. Yemekler, geniş bir meydan sofrasında 15-20 kişiyi ağırlayacak şekilde sunulur.³⁶ Perşembe günü ise oğlan tarafı, kız evini yemekli olarak ağırlayarak düğün sürecini tamamlar. Bu şekilde yemekli içmeli olarak başlayan düğün, aynı biçimde sona erer.” (Tunçözgür, 2002b: 157).

Safranbolu köylerinde ise düğün sonrasında “üç günlük” bir gelenek uygulanır. Bu süre boyunca gelin, annesinin evine gidemez. Kız tarafına yapılan ilk ziyaretlerde, gelinin babası damada “söyletmelik” veya “sunmalık” adı verilen hediyeler takdim eder. Gelinin babası, damada gönlünden ne koparsa onu hediye eder; bu hediyeler arasında ziynet eşyası, bağ, bahçe, toprak, ağaç ya da bakır eşyalar yer alabilir.

Eğer gelinin babası damada hediye vermezse, bu durum gelenekte sembolik bir anlam taşır; pişirilen çorbanın kapağı tutulur ve açılmaz. Bu uygulama, hediye vermenin ve karşılıklı desteğin önemini vurgularken, ailelerin yeni kurulan bağlarını güçlendirmeye yardımcı olur.³⁷

Karıt köyünde ise yer sofrasına kapalı bir çorba getirilir ve üzerine çapraz bir kaşık konulur. Misafirler, damada “Ne veriyorsun, yoksa tencerenin kapağı açılmaz” diyerek hediyesini sorgular. Kayınpeder, damadına imkânları doğrultusunda hediyesini verir. Tencerenin kapağı açıldıktan sonra yemek başlar. Bu süreç, geleneklerin yaşatılmasının ve sosyal dayanışmanın önemini gösterir.³⁸

³⁵ 03.06.2023 tarihinde görüşme sırasında Fatma AKYÜZ ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

³⁶ 25.06.2023 tarihinde görüşme sırasında Hanife AĞAN ile mülakat yapılmış bu bilgilere ulaşılmıştır.

³⁷ 11.07.2023 tarihinde görüşme sırasında Emine ÇAKMAK ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

³⁸ 23.09.2023 tarihinde görüşme sırasında Türkan ULUDAĞ ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

Bulak köyünde düğün sonrası cumartesi, “yoklama” günü olarak belirlenir. Bugün de gelin bir tanıdık aracılığıyla yeni evliliğinde mutlu olup olmadığına ve rahatlık seviyesine göz atılır.

Oğlan evi, gelinin ailesini davet ettikten sonra, kız evi de oğlanın ailesini ziyaret eder. Bu karşılıklı gidip gelmeler “varma gelmeler” olarak adlandırılır.

Bu ziyaretler, iki aile arasında güçlü sosyal bağların oluşmasına yardımcı olur ve düğün sonrası dönemde dayanışma ile birlik duygusunu pekiştirir; bu da toplumsal geleneklerin yaşatılmasının önemli bir yansımasıdır.³⁹

Görsel 2.5 1940’lı yıllar Safranbolu düğünlerinde gelin damat⁴⁰

³⁹ 25.06.2023 tarihinde görüşme sırasında Semiha TOKER (Ev hanımı) ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

⁴⁰ 1.Fotoğraf, 1944 yılında evlenen Vahdi KILIÇ ve Münevver KILIÇ’a ait olup, diğer fotoğraflar Mehmet GÖKCÜ’nün fotoğraf arşivinden alınmıştır (04.07.2023 tarihinde alınmıştır).

2.4 Takı ve Kıyafet

Düğünde maddi durumu iyi olan aileler tarafından geline çapraz takı (altın takı) takılır. Yeni evli gelinler, kendi düğünlerinde taktıkları çapraz altın takıları ve giydikleri tefebaş (bindallıyı) zaman zaman maddi imkânı sınırlı olan yakınlarına da paylaşım amacıyla “dürü” adı verilen özel kumaş bohçalar içinde gönderirler. Gelinler, düğün günü bu bohçadaki takıları gururla takar ve paylaşımın güzelliği böylece yaşatılmış olur.⁴¹

Görsel 2.6 Safranbolu düğünde çapraz altın takı kullanımı⁴²

Safranbolu’da kadın ve erkeklerin düğün, bayram gibi önemli günlerde giydikleri kıyafetler özel bir anlam taşır. Kadınlar, bu tür etkinliklerde genellikle “tefebaş” adı verilen gösterişli kıyafetleri tercih ederler (Acar, 2007: 151).

Özel kıyafeti olmayan kadınlar, gerektiğinde kıyafet ödünç alarak bu özel günlere özenle süslenerek katılırlar. En özel elbise olan “tefebaş,” diğer kıyafetler arasında öne çıkar. Bunun dışında, kadınlar yünlü, sopalı ve ipek gibi farklı kumaşlardan yapılmış *şetari* kıyafetler de giyebilirler (Acar, 2011: 35). Bu kıyafetler, Safranbolu’nun kültürel zenginliğini ve geleneklerini yansıtan önemli unsurlardır (Acar, 2011: 35).

⁴¹ 25.06.2023 tarihinde görüşme sırasında Hanife AĞAN ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

⁴² Fotoğraflara Mehmet GÖKCÜ’nün arşivinden ulaşılmıştır. (04.07.2023 tarihinde alınmıştır).

Günümüzde “tefebaş” yerine daha çok “bindallı” kelimesi kullanılmaktadır. Bindallılar, genellikle kadife kumaştan yapılmış olup mor, bordo ve siyah gibi koyu renklerde tasarlanır (Güzel, 2015: 112). Uzun kollu olan bu elbiselerin iç kısımları, vücut hatlarını belli etmeyecek şekilde astarlıdır. Bindallıların üzerinde altın ipliklerle zarif işlemler yer alır. Kıyafet, oyali yazma ve bele takılan gümüş kemer ile tamamlanır (Tunçözgür, 2002b: 141).

Düğün davetlerinde, özellikle oğlan evi yakınları ve akrabaları, *tefebaş*, *şetari*, *hürriyet yünlüsü*, *dallı*, *kaplama* ve *sırmalı kadife* gibi özel kıyafetler giyerek katılırlar. Ayrıca, özel takılarını (beşbirlik, elmas, inci vb.) takarak görünümünü tamamlarlar. Bu özel elbiseler ve takılar, düğünlerin şıklığını ve geleneksel değerlerini yansıtan önemli unsurlardır.

Özel elbiseler şunlardır:

- Tefebaş-Bindallı: Altın işlemlerle süslenmiş, kadife kumaştan yapılmış en özel elbiselerdendir. Bu elbiseler, altın veya gümüş kemerle birlikte, başa örtülen oyali yazma ile kombinlenerek giyilir. Tefebaş ve bindallı, geleneksel düğünlerde kadınların zarif ve şık bir görünüm elde etmelerini sağlar (Yıldız, 2018: 45).

Görsel 2.7 Tefebaş-bindallı⁴³

⁴³ Kendimin de katıldığı üzüm güzeli yarışmasında yöresel bindallımızın giyilip Safranbolu’da yetiştirilen üzüm çeşitlerinin tanıtılması.

- Sivai: Gümüş simlerle işlemeli, ipek kumaştan yapılmış değerli bir elbisedir. Genellikle zengin kızlarının tercih ettiği bu elbise, şıklığı ve zarafetiyle dikkat çeker (Kaya, 2014: 22). Sivai, özel günlerde giyilerek, giyen kişiye prestij ve zarafet katmaktadır.
- Üstefe: İpek üzerine özel işlemlerle tasarlanmış, yalnızca düğünlerde giyilen bir elbisedir. Bu elbise, geleneksel ve şık bir görünüm sunarak düğünlerin zarafetini artırır (Acar, 2011: 36). Üstefe, özel günlerde giyilmesi nedeniyle ayrı bir önem taşır.
- Kutnu: Yalın bir tasarıma sahip, kırmızı ve yeşil tonlarında ipek bir elbisedir. Bu elbise hem şıklığı hem de sade estetiği ile dikkat çeker (Acar, 2011: 38). Kutnu, geleneksel kıyafetler arasında yer alarak, farklı etkinliklerde tercih edilen zarif bir seçenektir.
- Şetari (şetare): Düğünlerde giyilen, kolları uzun ve içi astarlı bir giysi türüdür. Bu elbise, genellikle keten kumaş dokumasından yapılmış olup, orta kesim tarafından tercih edilir (Acar, 2011: 35). Bele takılan kemerle tamamlanan şetari, daha çok orta yaş ve üstü kişiler tarafından giyilir. Zamanla günlük hayatta da kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzdeki tafta kumaşın sopalı şekli olarak bilinir ve halk arasında “sopalı şetari” olarak adlandırılır. Elbisenin kenarları ise zarif sırma işlemlerle süslenmiştir.
- Ferace: Genellikle köy düğünlerinde giyilen, siyaha yakın renkte palto şeklindeki bir kıyafettir (Acar, 2011: 39). Bu elbise, aynı zamanda dünürşü seçildiğini belirtmek için de kullanılır. Yazı köyünde ise düğünlerde beyaz renkli ferace tercih edilir. Ferace, giyen kişinin yüzünü örtmek için peçe ile tamamlanır ve geleneksel etkinliklerde zarif bir görünüm sunar.
- Üç Etek Entarisi: Eteğin ön kısmı iki parçaya ayrılmış, arkası ise tek parça şeklinde dikilen üç parçalı bir elbisedir. Bu tasarım, giyen kişiye hareket kolaylığı sağlamayı amaçlar. Üç etek entarisi hem pratikliği hem de şıklığı ile geleneksel kıyafetler arasında önemli bir yere sahiptir.

- Hürriyet Yünlüsü: Yünlü kumaştan yapılan ve üzerine gül motifleri işlenmiş bir entaridir (Kaya, 2014: 21). Bu özel tasarım hem sıcak tutma özelliği hem de estetik görünümü ile dikkat çeker. Hürriyet yünlüsü, geleneksel kıyafetler arasında önemli bir yer tutarak, şıklığı ve zarafeti simgeler.
- Mahrama: Bayanların tüm vücudunu örten siyah renkteki çarşaftır ve günlük hayatta dışarı çıkarken sıkça kullanılır. Mahrama, belden kuşak bağlanarak alt kısımda etek işlevi görürken, üst kısmı göğüs ve başı kapatmak için tasarlanmıştır (Acar, 2007: 153). Tek gözün açık kaldığı bölüm “kuşgözü” olarak adlandırılır. Mahramanın kumaşına göre maddi durumu belirlenir; ipek kumaşlı mahrama daha lüks bir seçenекken, günlük kullanımda bez dokuması tercih edilir. Düğünlerde ise gelinin elbisesi üzerine sırmalı mahrama giydirilerek zarafet katılır.

Düğünde Erkeklerin Kıyafetleri:

Düğünlerde erkeklerin giydiği kıyafetler genellikle yünden yapılmış şalvar, keten kumaştan gömlek ve gömleğin üzerine giyilen cepkenden oluşur (Yıldız, 2018: 46). Yerli kumaştan yapılan bir kuşak, yün kumaştan keçe külah, beyaz renk yün çorap ve Safranbolu’da üretilen yemeni de kıyafeti tamamlar. Kafaya takılan sarık, bu kıyafetin bütünleyici bir parçasıdır ve yerli üretilen yün kumaşla kişiye özel olarak tasarlanmıştır (Tunçözgür, 2002b: 142). Doğal kök boylarla boyanmış kumaş, fesle sarılarak kullanılır, böylece şıklığı ve geleneksel estetiği bir araya getirir.

Görsel 2.8 Düğünde kullanılan damat kıyafeti (URL-1, 2024)

Kıyafetlerin Özellikleri:

Şalvar: Geniş paçalı, rahat bir pantolon türüdür. Genellikle yerli yün kumaştan yapılmakta ve bilek kısmı ile cep kısımları işlemeli olmaktadır (Acar, 2011: 35).

Gömlek (Göynek): Şalvarla kombinlenerek giyilen, genellikle çizgili veya sade desenlere sahip keten kumaş gömlektir (Acar, 2007: 152).

Cepken: Yün kumaştan üretilen, bele kadar uzanan ve uzun kollu bir cekettir. Genellikle mavi renkte olup, üzerinde Safranbolu'ya özgü desenli işlemler bulunur (Acar, 2011: 36). Cepken hem şıklığı hem de geleneksel dokusu ile düğünlerde önemli bir parça olarak öne çıkar.

Kemer: Yerli kumaştan yapılan bir kuşak, erkek kıyafetinin tamamlayıcı unsurlarındandır (Acar, 2007: 153). Bu kuşak, kıyafetin bel kısmında kullanılarak şıklık katmaktadır.

Kafaya Takılan Sarık: Geleneksel erkek kıyafetinin bütünleyici bir parçası olan sarık, yerli üretilen yün kumaştan tasarlanmakta ve doğal kök boya ile boyanmaktadır (Acar, 2011: 37).

Yemeni ve Çorap: Düğünlerde giyilen beyaz renkli yün çoraplar ve yerel olarak üretilen yemeni, erkek kıyafetinin tamamlayıcı unsurlarıdır (Acar, 2007: 154).

Bu kıyafetler, Safranbolu'nun kültürel zenginliğini ve geleneklerini yansıtan önemli unsurlar olarak dikkat çeker. Düğünlerde erkeklerin kıyafetleri, sadece görselliği değil, aynı zamanda gelenek ve görenekleri de temsil eder.

3. YÖNTEM

3.1 Araştırma Modeli

Bu çalışma, Safranbolu'nun geleneksel düğün adetleri ve müziklerinin derinlemesine incelenmesi amacıyla nitel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Safranbolu düğün kültüründeki müzik eserlerinin analizi, bu araştırmanın odak noktası olup, betimsel araştırma modeli en uygun seçenek olarak belirlenmiştir. (Creswell, JW 2014).

Bu modelde, düğün müziklerinin kültürel bağlamı, müzikal özellikleri ve sözlerinin analizi gibi unsurlar ayrıntılı bir şekilde incelenmektedir. Ayrıca, planlı kişilerle yapılan mülakatlar, geleneksel Safranbolu düğün müzikleri ve kültürel bağlam hakkında bilgi edinmek amacıyla kullanılmıştır. Bu görüşmeler, yerel halkın bilgisi ve deneyimlerinden faydalanmayı sağlamaktadır.

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Safranbolu'daki düğün kültürü ve bu kültürde kullanılan 16 müzik eserini kapsamaktadır. Örneklem ise, bu 16 müzik eserinden seçilen 4 türkü, 8 düğün havası ve 4 oyun havasından oluşmakta olup, Türk müziği makamsal özellikleri açısından analiz edilmesidir.

3.3 Verilerin Analizi

Bu çalışmada Safranbolu düğün kültürünü derinlemesine incelemek amacıyla, Safranbolu düğün kültürü hakkında bilgi sahibi bireylerle yüz yüze, spontane mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Mülakat yapılan kişiler arasında Muammer Kılıç, Mehmet Gökcü, Mustafa Şehirli, Nesrin Duran, Hanife Ağan, Türkan Uludağ, Emine Çakmak, Fatma Akyüz, Mukadder Özaydın, Ayşe Dağdelen ve Semiha Toker bulunmaktadır. Bu kişilerin düğün geleneklerine dair aktardıkları bilgiler, analiz sürecinde önemli bir referans noktası olarak kullanılmıştır.

Ayrıca, Safranbolu düğün kültürüyle ilgili yazılmış mevcut kaynaklardan faydalanılarak, düğün adetlerine dair bilgiler derlenmiştir. İnceleme, düğünlerde icra edilen türkülerin müzikal ve güftesel özelliklerine odaklanmıştır. İncelenen türkülerden bir kısmı, Süleyman Şenel 'in yayına hazırladığı *Adnan Ataman Safranbolu Türküleri ve Oyun Havaları* kitabından alınmıştır. TRT nota arşivinde bulunan bazı türküler ise doğrudan TRT'den alınmış olup, bu eserlerden biri, Muzaffer Sarısözen'in derlediği "Aç Kapıyı" adlı Safranbolu türküsüdür. Her bir türkü, belirli müzikal ve edebi özellikler göz önünde bulundurularak analiz edilmiştir. Bu analizlerde, her türkü için makamı, güçlü sesi, yedeni, ses atlaması, ses aralığı, bitiş sesi, usulü, güfte türü, kafiye şeması, konusu, vezin yapısı, metronomu, notaya derleyen kişi ve düğündeki yeri gibi unsurlar detaylandırılmıştır.

4. BULGULAR

4.1 Safranbolu Düğün Kültüründe Müzik

Safranbolu düğünleri, bölgenin zengin kültürel yapısını ve geleneklerini yansıtan önemli sosyal etkinliklerdir. Düğünlerde müzik hem eğlencenin hem de ritüelin vazgeçilmez bir parçasıdır. Bu müzik, düğünlerin her aşamasında önemli bir rol oynar ve düğünlerin coşkulu atmosferinin oluşturulmasına katkı sağlar.

Tarihten günümüze, Safranbolu düğünlerinde müzik, davul ve zurna eşliğinde yapılmış ve bu çalgılar düğünlerin önemli unsurlarından olmuştur. Bu çalgılar sadece eğlence için değil, aynı zamanda köyler arasında haberci işlevi görerek geleneksel bir duyuru aracı olmuştur (Ataman, 1992). Davul ve zurna, halkı bir araya getiren ve sosyal bağları güçlendiren müzikal bir bütünlük sağlar.

Düğünlerde müzik, kadınlar ve erkekler tarafından ayrı ayrı icra edilir. Kadınlar, kendi eğlencelerinde ud, keman, kaşık, zilli maşa, küp gibi geleneksel çalgılar çalarak etkinliğe katkı sağlar. Erkekler ise kendi eğlencelerinde bağlama ve bendir eşliğinde müzik icra eder. Bu iki grup, düğünlerde farklı müzikal etkinlikler gerçekleştirir, ancak her iki grup da düğünlerin neşesini ve coşkusunu arttırmaya katkı sağlar. Ayrıca, düğünlerde “oyuna kaldıracı” adı verilen bir kişi de yer alır. Bu kişi, katılımcıları sırayla oyuna davet ederek düğün sürecinde düzeni sağlar ve bu sosyal işlev, katılımcılar arasında saygı, sevgi ve yardımlaşma duygularının gelişmesine katkı sunar (Ataman, 1992).

Halk dansları ve oyunları da düğünlerde müziğin bir parçası olarak yer alır. Zurna ve davul eşliğinde yapılan bu halk oyunları, toplumsal etkileşimi güçlendirir ve Safranbolu'nun kültürel yapısının bir yansımasıdır. Yılmaz (2010), Safranbolu'nun geleneksel ritüellerinin halk oyunları ile iç içe geçtiğini ve müziğin bu etkinliklerdeki önemini vurgulamaktadır.

Safranbolu düğünlerinde müzikli sohbetler ve halk türküleri de önemli bir yer tutar. Özellikle kına gecelerinde söylenen ağıtlar ve maniler, düğünlerin duygusal ve

dramatik boyutunu derinleştirir ve aynı zamanda toplumsal bağları pekiştirir (Aydın, 2016). Sadi Yaver Ataman, Adnan Ataman ve Muzaffer Sarısözen gibi folklor araştırmacıları, Safranbolu türkülerini derleyerek bu geleneklerin korunmasına katkı sağlamışlardır.

Bu araştırmada incelediğim Safranbolu düğün müzikleri, halk kültüründe önemli bir yer tutmuş ve bazıları günümüzde hala kullanılmaktadır. İncelenen eserler arasında *Abuca Hayın Abuca*, *Bir Gelinin Bir Gızınan Cengi Var*, *Bir Giderim Beş Ardıma Bakarım*, *Eşim Dostum Yüklesinler Yükümü*, *Evlerinin Önü Yüksek Köşk Olsun*, *Gale Gapısından Girdim İçeri*, *Garalı Yazmam Benek Benek*, *Goc'Adam'a Yatak Serdim Gül Gibi*, *Kızılbel'den Gelür Bekmez*, *Aç Kapıyı Ben Geldim*, *Kabenin Yolları Bölük Bölüktür*, *Güveyi Dama Çıkamaz*, *Getirin Gına Yakalım*, *Düriye'min Güğümleri Kalaylı*, *İlik Düştü Yakamdan* ve *Yeşil İpek Bükene* yer almaktadır. Bu eserler, Safranbolu düğünlerinde kullanılan geleneksel müziklerin örneklerini sunmakta olup, her biri kendine özgü makam ve ritmik yapılarıyla öne çıkmaktadır.

İncelenen eserlerdeki makamlar çeşitlilik göstermektedir: 3 Uşşak, 3 Muhayyer, 2 Hicaz, 4 Rast, 2 Segâh, 1 Neva ve 1 Hüseyini makamı kullanılmıştır. Ritmik yapılar ise oldukça çeşitlidir: 2 eser serbest zamanlı, 3 eser 2/4'lük (Nim Sofyan), 1 eser 3/4'lük (Semai), 2 eser 4/4'lük (Sofyan), 1 eser 7/8'lik (Devri Hindi), 5 eser 9/8'lik (Aksak) ve 2 eser ise 9/8'lik (Oynak) ritmik özelliklere sahiptir.

Eserlerin temaları da geniş bir yelpazeye sahiptir. Eserlerde ayrılık, özlem, hasret, gizli sevdâ, atışma, aşk, eleştiri, gelin alma, aldatma ve manevi yolculuk gibi temalar işlenmiştir. Bu temalar, Safranbolu'nun sosyal ve kültürel yapısını yansıtan duygusal ve toplumsal öğeler içerir ve halk arasında güçlü bir etkileşim yaratır.

4.2 Safranbolu Düğün Türkülerinin Müzikal Analizi

Bu çalışmada, Safranbolu düğünlerinde icra edilen 4türkü, 8düğün havası, 4oyun havasının, çeşitli müzikal ve yapısal özellikler dikkate alınarak incelenmiştir. Her bir türkü, makam, güçlü ses, yeden, ses atlamaları, ses aralığı, bitiş sesi, usul, güfte türü, kafiye şeması, konu, vezin yapısı, metronom, notaya derleyen kişi ve düğündeki yeri gibi başlıca unsurlar çerçevesinde analiz edilmiştir. Bu kapsamlı inceleme, düğünlerde

kullanılan türkülerin Safranbolu'nun kültürel mirasında nasıl bir yer tuttuğunu daha iyi anlamamıza yardımcı olmuştur.

Analizdeki makamlar, müziğin yapısına dair ipuçları sunarken, güçlü sesler ve ses aralıkları gibi unsurlar, türkülerin melodik özelliklerini belirginleştirmektedir. Yeden ve ses atlamaları gibi teknik detaylar ise her türkünün kendine has karakterini ortaya koymaktadır. Bitiş seslerinden usullere, güfte türünden kafiye şemasına kadar yapılan analizler, türkülerin hem sanatsal hem de geleneksel işlevlerini vurgulamaktadır. Ayrıca konu ve vezin yapısı gibi unsurlar, her türkünün anlatmak istediği hikâyeyi ve ritmik özelliklerini yansıtırken; metronom, düğünlerdeki tempo çeşitliliğine işaret etmektedir. Notaya derleyen kişilerin katkıları da dikkate alınarak, bu türkülerin derleme süreci ve düğündeki yerleri ayrıntılı bir biçimde ele alınmıştır.

4.2.1 “Abuca Hayın Abuca” Düğün Havası Analizi

Safranbolu düğün türkülerinin her birinin kendine özgü bir hikayesi vardır. Bu türkülerden bazıları, geleneksel “görücü usulü” evliliklere dair izler taşıırken, bazıları ise farklı sosyal olayları ve duyguları yansıtır. Eski adetlere göre, evlenecek kızın ailesi adına karar verme sorumluluğu genellikle kızın babasına ya da babası yoksa amcasına aitti. Bu bağlamda, “Abuca Hayın Abuca” türküsü, gelinin evlenme sürecindeki duygusal durumunu ve ailevi ilişkilerini derinlemesine ele alır.

Türkünün sözlerinde gelin, amcasına dert yanmakta ve ona duyduğu sitemi dile getirmektedir. “Amca hayın amca, attın beni uçtan uca” ifadesiyle amcasına sitemde bulunur; bu, onun evliliğe zorlanmış olduğunu ve bu süreçteki kaygılarını yansıtır. Ayrıca, “Anneme yollayın, bu gece annem gelsin, ben varamam” sözleriyle annesine olan özlemine ve onun desteğini arzuladığını belirtir. Gelinin evliliğin getirdiği değişimler karşısında yaşadığı duygusal karmaşa, aile bağlarını ve ayrılığın getirdiği hüznü durumu vurgular. Düğün geçiş süreci, gelinin yeni bir hayata adım atmasını simgelerken, ailesinden ayrılmanın getirdiği hüznü ve sonuçlarla yüzleşmesine de işaret eder.

Safranbolu'da düğün haftasının en önemli günlerinden biri olan *çarşamba* günü, kızın kına gecesi için ayrılmıştır. Bu özel geceye hazırlıklar sabahın erken saatlerinde başlar.

Gelin ve yakınları, hamama gitmek üzere yola çıkar ve yol boyunca “Kız Hamam Türküsü” adı verilen bu türkü söylenir. Kıtayı hamama doğru ilerlerken ilk kıtayı okur, ardından türkü devam eder. Serbest formda yazılmış olan bu türkü, “gelin ağlatma havası” olarak bilinir ve kına gecesi hazırlıklarının hüzünlü bir parçası olarak Safranbolu kültüründe önemli bir yere sahiptir (Şenel, 2009: 23).

“Abuca Hayın Abuca” türkü sözleri, gelinin evlilik sürecindeki duygusal geçişlerini ve ailesiyle olan bağı gözler önüne sererken, Safranbolu’nun kültürel mirasını da yansıtmaktadır. Bu türkü, yalnızca bir müzik parçası değil, aynı zamanda geleneklerin ve duyguların ifade bulduğu önemli bir belgedir.

Eser Uşşak Makamındadır.

Görsel 4.1 Uşşak makamı dizisi

Uşşak Makamı: Yerinde Uşşak dörtlüsüne Nevada Buselik beşlisinin eklenmesi ile oluşur. (Uşşak dörtlüsü + 4. Derecede Buselik beşlisi)

Durağı: Dügah Perdesidir. (La)

Güçlüsü: Dörtlü ile beşlinin birleşim yeri olan Neva Perdesidir. (Re)

Yedeni: Rast perdesidir. (Sol)

Usulü: 14/8'lik (3+3+3+3+2) ve 16/8'lik (3+3+3+3+2+2) Ritim kalıbı ile serbest zamanlı yazılmıştır.

Tablo 4.1 “Abuca Hayın Abuca” düğün havası analizi

Türkünün Adı: Abuca Hayın Abuca
Düğündeki Yeri: Gelin Ağlatma Havası
Notaya Derleyen: Sadi Yaver Ataman
Bitiş Sesi: La (Dügah)
Ritim Yapısı: Serbest
Ses Atlama: La-Mi, Sol-Re (Dügah-Hüseyni, Rast-Neva)
Ses Aralığı: Sol –Sol (Rast- Gerdaniye)
Güfte Türü: Ağıt
Konu: Ayrılık, Özlem, Hüzün.
Kafiye Şeması: A-A-B-C-C, D-D-D-C-C, D-D-D-C-C, E-E-E-C-C
Vezin Yapısı: 8’li Hece Ölçüsü
Eserin Makamı: Uşşak Makamı
Yeden: Sol (Rast)
Güçlüsü: Re (Neva)
Metronom: 132

Düğün Havalarından:

Abuca Hayın Abuca
[Gelin Ağlatma Havası]/1

Derlendiği Yer: Safranbolu
Kaynak Kişi: Cılızların Hatça Ana
Derleyen: Sadi Yaver Ataman [1339 (1923-1924)]
Notaya Alan: Adnan Ataman

M. ♩=132

A BU CA HA YIN A BU CA
A NA HA MA MA VAR DİN Mİ
ÇA MA ŞUR YU DU ĞUM DAŞ LAR
BU BA PA ZA RA VAR DİN Mİ

A BU CA HA YIN A BU CA
A NA HA MA MA VAR DİN Mİ
ÇA MA ŞUR YU DU ĞUM DAŞ LA R
BU BA PA ZA RA VAR DİN Mİ

AT TIN BE Nİ U Ç TA U CA
YUN DU ĞUM YE Rİ GÖR DÜN MÜ
GÖL GE LEN DÜ ĞÜ M A GAÇ LA R
BA NA MEST PA BU Ç AL DİN Mİ

AT TIN BE Nİ U Ç TAN U CA
YUN DU ĞUM YE Rİ GÖR DÜN MÜ
GÖL GE LEN DÜ ĞÜ M A GAÇ LAR
BA NA MEST PA BU Ç AL DİN Mİ

A NA MA YOL LAN BİR GE CE
ŞİM Dİ GAD Rİ Mİ BİL DİN Mİ
SİZ DEN AY RİL DİM GAR DAŞ LAR
ŞU DA GI Zİ MA DE DİN Mİ

A NA MA YOL LAN BİR GE CE
ŞİM Dİ GA D Rİ Mİ BİL DİN Mİ
SİZ DEN AY RİL DİM GAR DAŞ LAR
ŞU DA GI Zİ MA DE DİN Mİ

Görsel 4.2 “Abuca Hayın Abuca” düğün havası notası

Düğün Havalarından:
Abuca Hayın Abuca
[Gelin Ağlatma Havası]/2

A NAM GEL SİN BE N VA RA MA N

AĞ RIR GOL LA RI M SA RA MAN

Abuca hayın Abuca
Attın beni uçtan uca
Anama yollan bir gece
Anam gelsin ben varaman
Ağrır gollarım saraman

Ana hamama vardın mı
Yunduğum yeri gördün mü
Şimdi gadrimi bildin mi
Anam gelsin ben varaman
Ağrır gollarım saraman

Buba pazara vardın mı
Bana mest babuç aldın mı
Şu da kızımın dedin mi
Anam gelsin ben varaman
Ağrır gollarım saraman

Çamaşur yuduğum daşlar
Gölgelendiğim ağaçlar
Sizden ayrıldım gardaşlar
Anam gelsin ben varaman
Ağrır gollarım saraman

Görsel 4.2'nin devamı

4.2.2 “Bir Gelinin Bir Gızınan Cengi Var” Türküsünün Analizi

“Bir Gelinin Bir Gızınan Cengi Var” türküsü, geleneksel toplumlarda kadınlar arasındaki sözlü rekabeti yansıtan önemli bir eserdir. Bu türküde gelin ve bekar kız, kendilerini çeşitli özellikleriyle tanımlarken, aralarındaki farkları eğlenceli bir dille dile getirirler.

Türkünün temelinde, evliliğin getirdiği tecrübeyle gelinin kendi güzelliğini vurgulaması yer alır. Gelin, evlilik sonrası durumu ile kendisini ön plana çıkarırken, bekar kız ise gençliğinin cazibesıyla öne çıkar. Bu sözlü atışma, sadece statü ile değil, aynı zamanda evlilik öncesi ve sonrası kadınlığın farklı yönlerini de temsil eder.

Bu türkü, *çarşamba* günü kına gecesinde evlenmek üzere olan gelin ile bekar kızların atışmasını anlatır. Bu gelenek, aralarındaki farklılıkları eğlenceli bir dille yansıtarak, her iki rolün toplumdaki yerini de vurgular. Safranbolu’nun yanı sıra Burdur ve Tokat yörelerinde de varyantları bulunmaktadır; ancak Safranbolu’daki versiyonu kendine has bir karaktere sahiptir. Bu türkü, toplum arasında saz şairlerinden Karacaoğlan’a ait olduğu bilinen bir parça olarak tanınmaktadır (Şenel, 2009: 38-39).

Sonuç olarak, “Bir Gelinin Bir Gızınan Cengi Var” türküsü, gelin ve bekar kız arasındaki atışmayı ve bu süreçteki kadınlık rollerinin dinamiklerini gözler önüne sererken, geleneksel toplumların sosyal yapısını da yansıtmaktadır. Bu eser, hem sözlü kültürün önemli bir parçası olarak hem de kadınların yaşamındaki farklı yönleri mizahi bir dille ifade eden bir belge olarak değerlendirilebilir.

Eser Muhayyer Makamındadır.

Hüseyinî'de
Uşşâk 4'lüsü

Yerinde Hüseyinî 5'lisi

T S K T T S K

Yerinde Muhayyer Makamı Dizisi

Görsel 4.3 Muhayyer makamı dizisi

Muhayyer Makamı: Yerinde Hüseyni beşlisine, Hüseynide Uşşak dörtlüsünün eklenmesi ile oluşur. (Hüseyni 5’lisi + Uşşak 4’lüsü)

Durağı: Dügah Perdesidir. (La)

Güçlüsü: Dörtlü ile beşlinin birleşim yeri olan Hüseyni Perdesidir. (Mi)

Yedeni: Rast perdesidir. (Sol)

Usulü: Türkü 2/4 Nim Sofyan usulünde yazılmıştır.

Geçkiler: Türküde Beşinci dizeyin ilk iki ölçüsünde Hicaz’lı bir geçki yapılmıştır.

Tablo 4.2 “Bir Gelinin Bir Gızınan Cengi Var” türküsünün analizi

Türkünün Adı: Bir Gelinin Bir Gızınan Cengi Var
Düğündeki Yeri: Gelin-Kız Türküsü/Gelin-Kız Değişmesi
Notaya Derleyen: Sadi Yaver Ataman
Bitiş Sesi: La (Dügâh)
Ritim Yapısı: 2/4, Nim Sofyan
Ses Atlama: La-Re (Dügâh -Neva)
Ses Aralığı: Sol-Do (Rast-Tiz Çargâh)
Güfte Türü: Mâni
Konu: Atışma
Kafiye Şeması: A-A-A-B, C-C-C-C, C-C-C-C, C-C-C-C, C-C-D-A, A-A-A-A, E-E-E-A, F-F-F-E
Vezin Yapısı: 11’li Hece Ölçüsü
Eserin Makamı: Muhayyer (Neva Perdesi Üzeri Hicaz Geçkisi)
Yeden: Sol (Rast)
Güçlüsü: La, Mi (Muhayyer, Hüseyni)
Metronom: 112

Derlendiği Yer: Söğütözü
Kaynak Kişi: Sertânin İsmail Çavuş
Derleyen: Sadi Yaver Ataman [1931]
Notaya Alan: Adnan Ataman

Değişmeli Türkülerden:

Bir Gelinin Bir Gızınan Cengi Var

[GelinKız Türküsü/GelinKız Değişmesi]/1

M. ♩ = 112

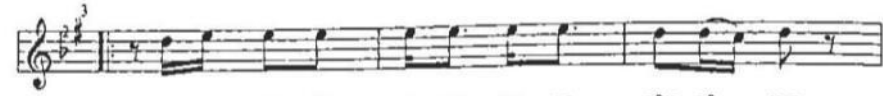
BİR GE Lİ NİN BİR GI ZI NAN CEN GI VAR

Bİ LE ME DİM İHAN GI Sİ NİN DEN

GI VA R (SAZ _____)

GI ZİN GÖÇ SÜN DE SIR MA LI SÜN GÖ VAR

ÇE KER SÜN GÖ SÖ NÜ YÂ RE SA _____L

DI RI R A MAN SA _____L DI RİR EY

Görsel 4.4 “Bir Gelinin Bir Gızınan Cengi Var” türküsü notası

Değişmeli Türkülerden:

Bir Gelinin Bir Gızınan Cengi Var

[GelinKız Türküsü/GelinKız Değişmesi]/2

Düğünçü [Solo]:

Bir gelinin bir gızınan cengi var
Bilemedim hangisinin dengi var
Gızın göğsünde (ak) sırmalı süngü var
Çeker süngüsünü yâre saldırır (aman)

Gelin Tarafı:

Gelin der ki hürilerden hüriyim
Bağdat gibi goç yiğidin yâriyim
İlkbaharda oğul vermiş arıyım
Eteğim dolusu balım var benim

Gelin Tarafı:

Gelin der ki ben yaylama göçerim
Pınarlardan soğuk sular içerim
Yâre karşı ağ göğsümü açarım
Kervanım dolusu sırlı balım var benim

Gelin Tarafı:

Gelin der ki benim altın başım var
Elâ göz üstünde hilâl başım var
Gız git senin bir gecelik işin var
Zabahısı kervan geçer yol olur

Kız Tarafı:

Kız da der ki havalara ağarım
Gonca gül gibi boynum eğerim
Zelvi boya al entari geyerim
Eteğim dolusu goncam var benim

Kız Tarafı:

Kız da der ki ben yaylamı yayladım
İndim enginlere seyrân eyledim
İşte gelin bunda yalan söyledin
Bozulmuş govanda sırlı bal m'olur

Kız Tarafı:

Kız da der ki bizim ile yağmur yağma mı
Beni gören yiğit başın eğme mi
O bir gece bin geceye değme mi
Kız olanlar nergis verir gül alır

Gelin Tarafı:

Gelin der ki kalk gidelim pazara
İnce beli çektirelim hızaraya
Bir yük şeftâli iletelim pazara
Olmuşun mu alırlar yoksa hamın mı

Görsel 4.4'ün devamı

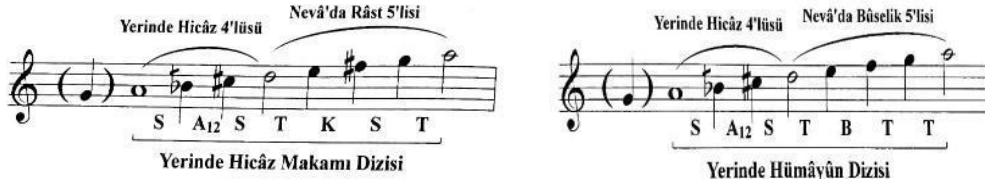
4.2.3 “Bir Giderim Beş Ardıma Bakarım” Oyun Havası Analizi

“Bir Giderim Beş Ardıma Bakarım” (amani oyun havası), Safranbolu’nun en bilindik oyun havalarından biridir. Bu türkü, özellikle düğünlerde ve kadınlar arasında oynanan geleneksel bir eğlence olarak kültürel mirasımızın önemli bir parçasını oluşturur.

Amani oyun havası, iki kişinin karşılıklı olarak göbek atarak sergilediği bir performanstır. Türküsünün Çorum ve Zonguldak Çaycuma’da iki farklı çeşidi bulunmaktadır. Oyun, iki bayanın karşılıklı titreme ve çömelişlerle başlamasıyla dikkat çeker. Mısraların sonunda “aman” ifadeleriyle yanlara doğru kıvrak figürler yapılarak oynanır. Vücut sürekli titrerken, kollar yanlarda ileriye uzanır, göğüs iki yana sallanırken kalçada belirgin hareketle oynar (Şenel, 2009: 40).

“Bir Giderim Beş Ardıma Bakarım” oyun havası, Safranbolu’nun kültürel mirasını yansıtan eğlenceli bir gelenektir. Bu türkü, kadınlar arasında sosyal bağları güçlendiren ve geleneklerin yaşatılmasına katkı sağlayan önemli bir unsurdur.

Eser Hicaz Makamındadır.

Görsel 4.5 Hicaz makamı ve Hicaz Hümâyün makamı dizisi

Hicaz Makamı: Yerinde Hicaz dörtlüsüne Nevada Rast beşlisinin eklenmesi ile oluşur. (Hicaz dörtlüsü + 4. Derecede Rast beşlisi)

Durağı: Dügah Perdesidir. (La)

Güçlüsü: Dörtlü ile beşlinin birleşim yeri olan Neva Perdesidir. (Re)

Yedeni: Rast (Sol)

Usulü: Türkü 2/4 Nim Sofyan usulünde yazılmıştır.

Geçkiler: Türküde Neva üzerinde Rast ve Buselik Geçkileri olduğu için Hicaz ve Hümayun Makam diziler kullanılmıştır. Ayrıca 1. Sayfanın 9. Dizeği, 3. Sayfanın 3. Dizeği ve 4. Sayfanın 4. Dizeğin’de Uşşak Makamına atıfta bulunmuştur.

Tablo 4.3 “Bir Giderim Beş Ardıma Bakarım” oyun havası analizi

Türkünün Adı: Bir Giderim Bir Ardıma Bakarım (Amani Oyun Havası)
Düğündeki Yeri: Düğünlerde Göbek Tarzı Oyun
Notaya Derleyen: Sadi Yaver Ataman
Bitiş Sesi: La (Dügah)
Ritim Yapısı: 2/4, Nim Sofyan
Ses Atlama: La-Sol (Dügah-Gerdaniye)
Ses Aralığı: Sol-Do (Rast-Tiz Çargâh)
Güfte Türü: Türkü, Tekerleme
Konu: Ayrılık, Hasret
Kafiye Şeması: A-A-B-B-C-B, D-D-B-B-C-B, D-D-B-B-C-B
Vezin Yapısı: Serbest
Eserin Makamı: Hicaz
Yeden: Sol (Rast)
Güçlüsü: Re (Neva)
Metronom: 112

Derlendiği Yer: Safranbolu
Kaynak Kişi: Hatice Sipahi
Derleyen: Sedi Yaver Alaman [1336 (1920-1921)]
Notaya Alan: Adnan Alaman

Bir Giderim Beş Ardıma Bakarım

[Amanî Oyun Havası]/1

M. J. = 112

The musical notation is presented in a single system with nine staves. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 2/4. The tempo is marked as M. J. = 112. The notation includes various rhythmic values such as eighth and sixteenth notes, along with rests and ornaments. The piece concludes with a double bar line.

Görsel 4.6 “Bir Giderim Beş Ardıma Bakarım” oyun havası notası

Bir Giderim Beş Ardıma Bakarım
[Amani Oyun Havası]/2

A MA Nİ _____ BİR Gİ DE RİM BE ŞAR

DI MA BA KA RI MA MAN (SAZ _____)

(SAZ _____)

GÖZ LE RİM DEN GAN Lİ YAŞ LA RI DÖ KE Rİ _____ MA

MA NA MA NA MA Nİ EV DE Kİ Gİ Zİ NA

DU VAR DA Kİ SA Zİ NA A _____ K ŞA MA

TEZ GEL GİŞ Lİ Ğİ NA YA Zİ NA

Görsel 4.6'nın devamı

Bir Giderim Beş Ardıma Bakarım
[Amani Oyun Havası]/3

(SAZ _____)

_____) A MA Nİ _____ SÖ ZÜ

ME SA DI KAM DÖN MEM BA ZAR DA NA MA

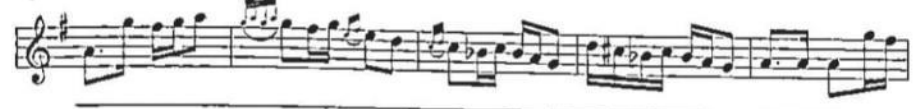
(SAZ _____)

HAK SAK LA SIN YAV RUM SE Nİ NA ZAR DA _____ NA MA _____ NA MA

NA MA Nİ EV DE Kİ Gİ Zİ NA DU VAR DA Kİ

Görsel 4.6'nın devamı

Bir Giderim Beş Ardıma Bakarım
[Amani Oyun Havası]/4

Görsel 4.6'nın devamı

Bir Giderim Beş Ardıma Bakarım
[Amani Oyun Havası]/5

NA MA Nİ EV DE Kİ Gİ Zİ NA DU VAR DA KI SA Zİ NA
A K ŞA MA TEZ GEL GİŞ Lİ Ğİ NA YA Zİ NA

Amaniii
Bir giderim beş ardıma bakarım (amman)
Gözlerimden ganlı yaşlar dökerim (aman aman Amani)
Evdeki gızına
Duvardaki sazına
Akşama tez gel
Gışlığına yazına

Amaniii
Sözüme sadıkam dönmem bazardan (aman)
Hak saklasın yavrum seni nazardan (aman aman Amani)
Evdeki gızına
Duvardaki sazına
Akşama tez gel
Gışlığına yazına

Amaniii
Evlerine varamadım arimden (aman)
Ayırdılar beni nazlı yârimden (aman aman Amani)
Evdeki gızına
Duvardaki sazına
Akşama tez gel
Gışlığına yazına¹⁶

4.2.4 “Eşim Dostum Yüklesinler Yükümü” Düğün Havası Analizi

Türküler, Türk halk kültürünün önemli bir parçasını oluşturarak bireylerin içsel duygularını ifade eden eserlerdir. Yalnızlık, özlem ve sevgi gibi temalarla dinleyicileri derinden etkiler.

Türküde geçen ifadeler, birinin eksikliği ve yalnızlık hissi ile özlemi pekiştirmektedir. “Eşim dostum yüklesinler yükümü” ifadesi, yalnızlık ve acının giderilmesi ihtiyacını ifade ederken, kişinin ruh halini de yansıtır. Kişinin “kısmet eyle ya Mevla’m, bize Kâbe’yi nasip eyle ya rabbim” ifadesiyle Tanrı’ya yönelmesi ve sevdikleriyle yeniden bir araya gelmeyi istemesi, sevgi arzusunu ortaya koyar. Ayrıca, “hu deyince yüreğim delinir” sözü, derin bir duygunun açığa çıkmasını sağlar. Bu temalar, türküdeki duygusal derinliği ve içsel gelişimi pekiştirir. Özellikle *çarşamba* günü, kız kına gecesinde Kâbem ilahisinin okunmasından sonra gelinin kendi ağzından okunan türkü, eş, dost ve akrabalarından helallik istenen önemli bir an olarak kaydedilir (Şenel, 2009: 74).

Sonuç olarak, türküler, bireylerin duygusal deneyimlerini paylaşmalarına ve toplumsal bağlarını güçlendirmelerine olanak tanırken, ayrılığın getirdiği özlem ve kavuşma umudunu da dile getirir.

Eser Rast Makamındadır.

Görsel 4.7 Rast makamı dizisi

Rast Makamı: Yerinde Rast Beşlisine Nevada Rast Dörtlüsünün eklenmesi ile oluşur. (Rast Beşlisine + 5. Derecede Rast dörtlüsü)

Durağı: Rast Perdesidir. (Sol)

Güçlüsü: Beşli ile Dörtlünün birleşim yeri olan Neva Perdesidir. (Re)

Yedeni: Irak Perdesi (Fa#) eser içinde yeden kullanılmamıştır.

Usulü: 3/4, Semai

Geçkiler: Eser segâh makamının özellikleri ile başlamıştır. Segâh perdesi üzerinde ferahnak 5'lisi yapılmış ve kürdi perdesinin yeden olarak kullanmıştır. Rast makamı üzerinde segâh makamı çeşni olarak yapılmıştır.

Tablo 4.4 “Eşim Dostum Yüklesinler Yükümü” düğün havası analizi

Türkünün Adı: Eşim Dostum Yüklesinler Yükümü
Düğündeki Yeri: Gelin Helallik İsteme Havası
Notaya Derleyen: Sadi Yaver Ataman
Bitiş Sesi: Sol (Rast)
Ritim Yapısı: 3/4, Semai
Ses Atlama: Re-Sol (Neva- Gerdaniye)
Ses Aralığı: Sol-Sol (Rast- Gerdaniye)
Güfte Türü: Türkü
Konu: Hasret, Özlem
Kafiye Şeması: A-B-B-C-C, D-D-D-E-E
Vezin Yapısı: 11’li Hece Ölçüsü
Eserin Makamı: Rast Makamı Segâhla Geçkiler Mevcuttur
Yeden: -
Güçlüsü: Re (Neva)
Metronom: 60

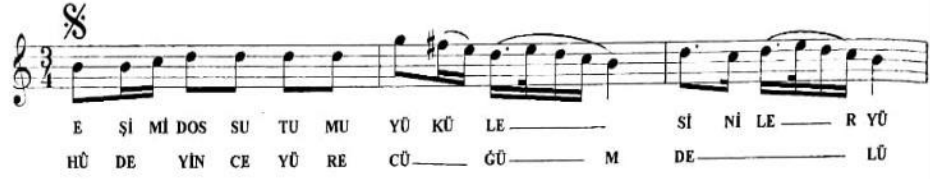
Derlendiği Yer: Safranbolu
 Kaynak Kişi: Cılızların Hatça Ana
 Derleyen: Sadi Yaver Ataman [1936]
 Notaya Alan: Sadi Yaver Ataman

Düğün Havalarından:

Eşim Dostum Yüklesinler Yükümü

[Gelin Helâlik İsteme Havası]/1

M. ♩ = 60

E Şİ Mİ DOS SU TU MU YÜ KÜ LE ——— Sİ Nİ LE — R YÜ
 HÜ DE YİN CE YÜ RE CÜ — GÜ — M DE — LÜ

KÜ ——— MÜ ——— (SAZ ———)
 NÜ ——— R (SAZ ———)

GON ŞU CA KI LA RI MI HE LÂ — L E — Tİ Sİ Nİ HAK
 ÖM RÜM GÜ NEŞ Gİ — Bİ — DO — ĞAR — DO

KI — NI — KI — NI
 LU — NU — R LU — NÜR

BİL ME ZOL DUM BEN İ RA Ğİ — YA — KI
 TÜR LÜ CE VÂ HİR LER AN DA — BU — LU

Nİ — (SAZ —) GIS ME TEY LE YA
 NU — (SAZ —) YE Şİ Â LE Mİ

Görsel 4.8 “Eşim Dostum Yüklesinler Yükümü” düğün havası notası

Düğün Havaalarından:
Eşim Dostum Yüklesinler Yükümü
[Gelin Helâlik İsteme Havası]/2

MEV LÂ M Bİ ZE KÂ BE—Yİ— NA Sİ BEY LE YÂ
NE— N Nİ GE LÜR MU HA—M ME—D AL LA HÛM ME SAL Lİ

MEV LÂ— M VA— RUP— GEL— ME— Yİ
Â LÂ— MU— HAM— MED

Eşim dostum yüklesinler yükümü
Gonşucaklarım helâl etsin hakkımı
Bilmez oldum ben ırağı yakım
Gısmet eyle yâ Mevlâm bize Kâbe'yi
Nasib eyle yâ Mevlâ varıp gelmeyi

Hû deyince yürecüğüm delünür
Ömrüm güneş gibi doğar dolanır
Türlü cevâhirler anda bulunur
Yeşil aleminen gelür Muhammed
Allahümme salli âlâ Muhammed

Görsel 4.8'in devamı

4.2.5 “Evlerinin Önü Yüksek Köşk Olsun” Düğün Havası Analizi

Bu türkü, gizli kalmış bir sevdanın dile getirilemeyen duygularını ve derin özlemini ifade etmektedir. Aşığın, sevgilisine olan hislerini toplumsal baskılar nedeniyle açıklayamaması, sözlere yansıyan hüzünlü bir içsel çatışmayı ortaya koyar. Türküde geçen “Yüce dağ başının eser yeliyim” dizesi, sevda uğruna bir o yana bir bu yana savrulan bir rüzgâr gibi hisseden aşığın içindeki gelgitleri betimler. Kimi zaman akıllı, kimi zaman deli olma hali de sevdanın dengeleri sarstığını, duygularını bir fırtına gibi savurduğunu simgeler.

Gelenekte, bu türkü *cuma* günü yapılan duvak serpesi töreninin ardından söylenir. Bu tören sırasında gelin ve sağdıç, türkü eşliğinde düz oyun oynayarak eğlenceyi başlatır. Düğünlerde oynanan bu tür türküler, geleneksel müzik kültürümüzde aşk, toplumsal baskı ve duygusal ifade biçimleri hakkında önemli ipuçları sunmaktadır (Şenel, 2009: 82).

Eser Muhayyer Makamındadır.

Görsel 4.9 Muhayyer makamı dizisi

Muhayyer Makamı: Yerinde Hüseyni beşlisine, Hüseyinide Uşşak dörtlüsünün eklenmesi ile oluşur. (Hüseyni 5'lisi + Uşşak 4'lüsü)

Durağı: Dügah Perdesidir. (La)

Güçlüsü: Dörtlü ile beşlinin birleşim yeri olan Hüseyni Perdesidir. (Mi)

Yedeni: Rast perdesidir. (Sol) Eser içinde kullanılmamıştır.

Usulü: 13/8'lik (2+2+2+2+2+3), 11/8'lik (2+2+2+2+3), 9/8'lik (2+2+2+3) olarak eser içerisinde kullanılmaktadır.

Geçkiler: Neva perdesi üzerinde buselik beşlisi geçki olarak kullanılmıştır.

Tablo 4.5 “Evlerinin Önü Yüksek Köşk Olsun” düğün havası analizi

Türkünün Adı: Evlerin Önü Yüksek Köşk Olsun
Düğündeki Yeri: Semet Oyun Türküsü (Cuma Duvak Serpmesi Yapıldıktan Sonra Oyunlu Eğlencelerde)
Notaya Derleyen: Sadi Yaver Ataman
Bitiş Sesi: La (Dügah)
Ritim Yapısı: Serbest
Ses Atlama: La- Fa Diyez (Dügah- Eviç)
Ses Aralığı: La –La (Dügah- Muhayyer)
Güfte Türü: Türkü
Konu: Gizli Sevda, Özlem
Kafiye Şeması: A-A-B-C-C, C-C-C-C-C
Vezin Yapısı: 11’li Hece Ölçüsü
Eserin Makamı: Muhayyer
Yeden: -
Güçlüsü: La (Muhayyer)
Metronom: 144

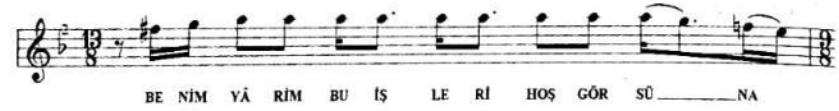
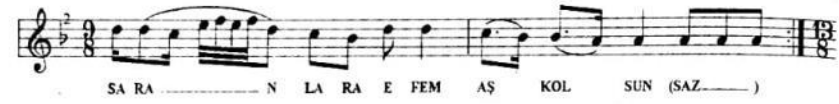
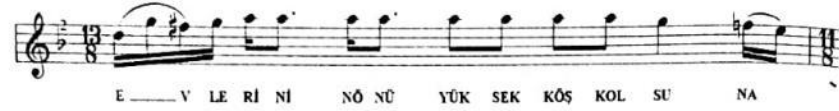
Derlendiği Yer: Safranbolu
 Kaynak Kişi: Safranbolulu Düğüncü Kadınlardan
 Derleyen: Sadı Yaver Ataman [1931]
 Notaya Alan: Sadı Yaver Ataman

Düğün Havalarından:

Evlerinin Önü Yüksek Köşk Olsun

[Düğün/Semet Oyun Türküsü]/1

M. ♩=144

Görsel 4.10 “Evlerinin Önü Yüksek Köşk Olsun” düğün havası notası

Düğün Havelarından:
Evlerinin Önü Yüksek Köşk Olsun
[Düğün/Semet Oyun Türküsü]/2

MAN BİR GÜN AKIL L

LI YA M BİR GÜN EFEM DE Lİ YEM (SAZ)

BEN YARIMIN BİR SEVGÜLÜ GÜLÜ YEM A

MAN GEÇTİ KÖMÜR R GÖZLÜME YLE

YE ME DİM (SAZ) AR ET Tİ ME L

LE RE SÖYLE LE YE ME DİM (SAZ)

Evlerinin önü yüksek köşk olsun (aman)
Ben saramadım sarınlara (efem) aşk olsun
Benim yarım bu işleri hoş görsün (aman)
Geçti kömür gözlüm eyleyemedim
Ar ettim ellere söyleyemedim

Yüce dağ başımın eser yeliyim (aman)
Bir gün akıliyim bir gün deliyem
Ben yarımın bir sevgülü gulyem
Geçti kömür gözlüm eyleyemedim
Ar ettim ellere söyleyemedim²⁹

Görsel 4.10'un devamı

4.2.6 “Gale Gapısından Girdim İçeri” Dügün Havası Analizi

Bu türkü, aşkın getirdiği derin özlemi ve ayrılığı etkileyici bir şekilde dile getirir. “Gale kapısından girdim içeri” ifadesi, geçmişe dönüşü ve kaybedilen aşkın izlerini anımsatır. Üç yıl boyunca sevilen kişiden uzakta kalmanın acısı, “Ah yandım sana ben” dizesiyle kendini gösterir. Kalenin içindeki çınar ağaçları, güçlü ve köklü bir sevginin sembolü olarak öne çıkar. “Çınarın dalına şahin mi konar?” ifadesi, özgürlüğü ve aşkın yüksekliklerini sorgularken, “Yar aklıma gelse yüreğim yanar” dizesi, sevilenin anısının bile yürekte bir ateş yakabileceğini belirtir.

Bu türkü, Bartınlı Muzaffer Özen’den alınan ve yayılan bir çeşitlemesine de sahiptir. Nereye ait olduğu tam olarak bilinmemekle birlikte, Safranbolu’daki düğünlerde düz oyun olarak oynanmaktadır (Şenel, 2009: 84). *Pazartesi* günü ve *cuma* günü, duvak serpmesi sonrası eğlencede oynanan bu türkü, sevgi dolu anılar ve kaybedilen duyguları ustalıkla işlerken, aşkın çeşitli yönlerini halk kültürü üzerinden aktarmaktadır.

Eser Hicaz Makamındadır.

Görsel 4.11 Hümâyün makamı dizisi

Hicaz Makamı: Yerinde Hicaz dörtlüsüne Nevada Rast beşlisinin eklenmesi ile oluşur. (Hicaz dörtlüsü + 4. Derecede Rast beşlisi)

Durağı: Dügah Perdesidir. (La)

Güçlüsü: Dörtlü ile beşlinin birleşim yeri olan Neva Perdesidir. (Re)

Yedeni: Rast (Sol)

Usulü: 9/8'lik Aksak (2+2+2+3)

Geçkiler: Eser içerisinde sıkça yerinde hicaz dörtlüsü vardır. Hicaz makamındaki neva perdesinde eklenen rast veya buselik beşlisi eser üzerinde kullanılmamıştır.

Tablo 4.6 “Gale Gapısından Girdim İçeri” düğün havası analizi

Türkünün Adı: Gale Gapısından Girdim İçeri
Düğündeki Yeri: (Düz Oyun (Mızımız))
Notaya Derleyen: Sadi Yaver Ataman
Bitiş Sesi: La (Dügah)
Ritim Yapısı: 9/8'lik, Aksak
Ses Atlama: La- Re (Dügah-Neva)
Ses Aralığı: Sol –Fa (Rast-Acem)
Güfte Türü: Türkü
Konu: Özlem, Ayrılık
Kafiye Şeması: A-A-A-B, C-C-C-B
Vezin Yapısı: 11'li ve 6'lı Karma Hece Ölçüsü
Eserin Makamı: Hicaz
Yeden: Sol (Rast)
Güçlüsü: Re (Neva)
Metronom: 160

Derlendiği Yer: Safranbolu
Kaynak Kişi: Safranbolulu Düşüncü Kadınlardan
Derleyen: Sadi Yaver Ataman
Notaya Alan: Adnan Ataman

Düğün Havalarından:

Gale Gapısından Girdim İçeri [Düz Oyun (Mızız)]

M. ♩=160

GA LE GA PI — SIN DAN GİR Dİ — Mİ ÇE Rİ
GA LE Nİ Nİ — ÇİN DE ÜÇ A — ĞAÇ CI NAR

ZAP Tİ YE LE — R GEL MİŞ İ KI — GE ÇE Lİ
ÇI NA RIN DA — LI NA ŞA HİN — Mİ GO NAR

ÜÇ YIL OL DU — BE NO YÂR DA — N GE ÇE Lİ
YÂR AK LI MA — GEL SE YÇ RE — GİM YA NAR

A — H YAN DIM SA NA — BE — N
A — H YAN DIM SA NA — BE — N

Gale gapısından girdim içeri
Zaptiyeler gelmiş iki geçeli
Üç yıl oldu ben o yıldan geçeli
Ah yandım sana ben

Galenin içinde üç ağaç çınar
Çınarın dalına şahin mi gonar
Yâraklıma gelse yüreğim yanar
Ah yandım sana ben

Görsel 4.12 “Gale Gapısından Girdim İçeri” düğün havası notası

4.2.7 “Garalı Yazmam Benek Benek” Oyun Havası Analizi

Bu türkü hem aşk hem de sosyal ilişkilere dair derin bir anlayış sunar. “Karalı yazmam benek benek” ifadesiyle başlayan sözler, geleneksel bir dille kaleme alınmış olup, aile ve evlilik kavramlarının önemini vurgular. “Kayınvalide sırmalı gömlek” dizesi, aile içindeki rollerin ve geleneklerin yaşamsal bir parçası olduğunu gösterir.

Aşk teması, “Ver bana elmas kaşlarını, tara da siyah saçlarını” ifadelerinde belirginleşir; sevilen kişinin fiziksel özelliklerine duyulan hayranlık, türküdeki duygusal derinliği artırır. Doğa ile iç içe geçen duygular, “Yağmur yağar yer yaş olur” ve “sarhoş olur” dizeleriyle harmanlanarak, sevginin ve mutluluğun getirdiği duygusal durumu yansıtır.

Ayrıca, “Kavuştum ya rabbim şükür” ifadesi, aşkın verdiği mutluluğun ve huzurun bir ifadesi olarak dikkat çeker. “Safranbolu şaşırttı bize de yolu” dizesi ise, yerel kültürün ve doğal güzelliklerin önemini ortaya koyarak, Safranbolu’nun zenginliğine vurgu yapar.

Bu eserde mızız oyunu oynanmaktadır. Ağır ve nazlı bir biçimde mızız oyunu düz oyun çeşitlerindedir (Şenel, 2009: 85).

Bu bağlamda, türkü hem bireysel duyguları hem de sosyal ilişkileri başarılı bir şekilde yansıtan zengin bir kültürel miras olarak değerlendirilebilir.

Eser Segâh makamındadır.

Görsel 4.13 Segâh makamı dizisi

Segâh Makamı: Yerinde Segâh Beşlisine Eviç'te Hicaz dörtlüsünün eklenmesi ile oluşur. (Segâh beşlisi + 5. Derecede Hicaz dörtlüsü)

Durağı: Segâh Perdesidir. (Si)

Güçlüsü: Neva Perdesidir. (Re) 2. Derece Eviç (Fa#) Perdesidir

Yedeni: Kürdi perdesidir. (La#) Eserde kullanılmamıştır.

Usulü: 9/8'lik Raks Aksağı (2+3+2+2)

Geçkiler: Eser içerisinde Neva perdesi üzerinde Uşşak 4'lüsü ve Rast Dörtlüsü görülmektedir.

Tablo 4.7 “Garalı Yazmam Benek Benek” oyun havası analizi

Türkünün Adı: Garalı Yazmam Benek Benek
Düğündeki Yeri: (Düz Oyun (Mızız) Ağır Oynanan Türkü
Notaya Derleyen: Sadi Yaver Ataman
Bitiş Sesi: Si (Segâh)
Ritim Yapısı: 9/8'lik, Aksak
Ses Atlama: Si-Sol (Segâh-Gerdaniye)
Ses Aralığı: Si-Sol (Segâh-Gerdaniye)
Güfte Türü: Türkü
Konu: Aşk
Kafiye Şeması: A-A-A-B-B, C-C-C-B-B, D-D-D-B-B, D-D-D-B-B
Vezin Yapısı: 9'lu ve 8'li Karma Hece Ölçüsü
Eserin Makamı: Segâh
Yeden: -
Güçlüsü: Re (Neva)
Metronom: 176

Düğün Havalarından:

Garalı Yazmam Benek Benek
[Düz Oyun Havası (Mızımız)]/1

Derlendiği Yer: Safranbolu
Kaynak Kişi: Safranbolulu Düğüncü Kadınlardan
Derleyen: Sadi Yaver Ataman
Notaya Alan: Adnan Ataman

M. ♩ = 176

GA RA LI YAZ MAM BE NE — K BE NEK
ÇS KÜ FE DEN KES DÜ — R YE LE — K
GA YIN NA YA SIR MA LI GÖY NEK
VER BA NA EL MAS GAŞ LA RI — NI
TA RA DA Sİ YA — H SAÇ LA — RI NI —
BOR LU BOR LU SAF RA — N BO LU
ŞA ŞIRT TIN Bİ ZE DE — YO LU
EV LE Rİ HEP GÜ ZE — L DO LU

Görsel 4.14 “Garalı Yazmam Benek Benek” oyun havası notası

Düğün Havalarından:
Garalı Yazmam Benek Benek
[Düz Oyun Havası (Mızımız)]/2

Görsel 4.14'ün devamı

Düğün Havelerinden:

Garalı Yazmam Benek Benek
[Düz Oyun Havası (Mızız)]/3

Garalı yazmam benek benek
Üsküfeden kesdür yelek
Gayınnaya sırmalı göynek
Ver bana elmas gaşlarını
Tara da siyah saçlarını

Borlu Borlu Safranbolu
Şaşırtın bize de yolu
Evleri hep güzel dolu
Ver bana elmas gaşlarını
Tara da siyah saçlarını

Yağmur yağar yer yaş olur
İraki için zerhoş olur
Gözel sevmek pek hoş olur
Ver bana elmas gaşlarını
Tara da siyah saçlarını

Yağmur yağar şipir şipir
Gavuştum yarabbiim şükür
Varırsam yüzüme tükür
Ver bana elmas gaşlarını
Tara da siyah saçlarını

Görsel 4.14'ün devamı

4.2.8 “Goc’Adam’a Yatak Serdim Gül Gibi” Türküsünün Analizi

Verilen türkü, genç kızların yaşlı adamlarla evlendirilmesini konu alan ve bu durumu mizahi bir dille ele alan önemli bir yerel halk kültürü örneğidir. “Koca adama yatak serdim gül gibi” ifadesi, geleneksel evlilik normlarını sorgulayan bir bakış açısı sunmakta ve gündelik yaşamın sıradan anlarını esprili bir üslupla ortaya koymaktadır. Ancak, bu esprili anlatımın arkasında bir isyan ve hoşnutsuzluk barındırdığı anlaşılmaktadır.

“Sabahına kalktı altına baktım göl gibi” dizesi, mizahi bir anlatımın yanı sıra, genç kızın bu evlilik durumundan duyduğu rahatsızlığı ve hayal kırıklığını da yansıtır. “Benden başka evlat yüzü görmesin” ifadesi, bireyin aile içindeki yerini sorgulayan bir üslup taşımasının yanı sıra, genç kızın evlilikteki rolünü eleştiren bir mesaj vermektedir.

Kısa ve sert ifadelerle dolu olan türkünün “Yoldursam da kıl torbayı doldursam” dizesi, yaşlı adamın durumunu alaycı bir biçimde eleştirirken, aynı zamanda yaşlı bireylerin toplumsal statüsü üzerine düşünmeye teşvik etmektedir. Burada, türkü, toplumsal normlar ve yaşlı adamlarla evlilik konusundaki rahatsızlığı mizahi bir dille dile getirirken, aynı zamanda genç kızın duygularını ifade etme biçiminde bir isyan yaratmaktadır.

Eskiden düğünlerde müzisyenler tarafından söylenen bu türkü, sözlerindeki anlam ve temaya uygun şekilde icra edilmekteymiş (Şenel, 2009: 105).

Sonuç olarak, bu türkü, eğlendirici bir eser olmanın ötesinde, genç kızın yaşadığı içsel çatışmaları, toplumsal baskıları ve isyanı mizahi bir dille ifade eden zengin bir kültürel miras örneğidir.

Eser Rast Makamındadır.

Görsel 4.15 Rast makamı dizisi

Rast Makamı: Yerinde Rast Beşlisine Nevada Rast Dörtlüsünün eklenmesi ile oluşur.
(Rast Beşlisine + 5. Derecede Rast dörtlüsü)

Durağı: Rast Perdesidir. (Sol)

Güçlüsü: Beşli ile Dörtlünün birleşim yeri olan Neva Perdesidir. (Re)

Yedeni: Irak Perdesi (Fa#) eser içinde yeden kullanılmamıştır.

Usulü: 9/8'lik Aksak (2+2+2+3)

Geçkiler: Eser içerisinde Düğah üzerinde uşşak 4'lüsü, Hüseyini perdesinde uşşak 4'lüsü ve Neva perdesinde Rast 5' lisi görülmektedir.

Tablo 4.8 “Goc’Adam’a Yatak Serdim Gül Gibi” türküsünün analizi

Türkünün Adı: Goc’adam’a Yatak Serdim Gül Gibi
Düğündeki Yeri: Yaşlı Adama Verilmiş Genç Kızın Türküsü
Notaya Derleyen: Sadi Yaver Ataman
Bitiş Sesi: Sol (Rast)
Ritim Yapısı: 9/8'lik, Aksak
Ses Atlama: Sol-Re (Rast-Neva)
Ses Aralığı: Sol-La (Rast- Muhayyer)
Güfte Türü: Mâni
Konu: Evlilik Eleştirisi
Kafiye Şeması: A-A-A-B-B, A-A-A-B-B, C-C-C-B-B, D-D-D-B-B, E-E-E-B-B
Vezin Yapısı: Serbest
Eserin Makamı: Rast Makamı
Yeden: -
Güçlüsü: Re (Neva)
Metronom: 184

Yöresi: Safranbolu
Kaynak Kişi: Cılızların Hatçe Ana
Derleyen: Sadi Yaver Ataman [1937]
Notaya Alan: Sadi Yaver Ataman

Goc'Adam'a Yatak Serdim Gül Gibi

[Goc'adam Türküsü]/1

M. ♩=184

GO CA DA MA YA TA — K SER Dİ — M GÜ — L Gİ Bİ
GO CA DA MIN ME — R Dİ VEN DEN İ — Nİ Şİ
GO CA DA MIN SA KA — LIN DA İ — S KO KAR
GO CA DA MIN SA KA — LI NI YO — L DUR SAM
GO CA DA MI UR GA — NI NAN BA — Ğ LA YING

AH GO CA DA MA — YA TA — K SER DİM — GÜL — Gİ Bİ —
AH GO CA DA MIN — MER Dİ VEN DE N İ — Nİ Şİ
AH GO CA DA MIN — SA KA , LIN DA İS — KO KAR
AH GO CA DA MIN — SA KA LI NI YO — L DUR SAM
AH GO CA DA MI — UR GA NI NAN BAĞ — LA YING

ZA BA HI SI GALK TIM AL TI NA BAK TIM GÖL — Gİ Bİ
OF LA YI PUF LA YI AH LA YI İH LA YI HE Rİ Şİ
GEN COĞ LA NIN BI YI ĞIN DA MİS KO KAR
YOL DUR SAM DA GİL TOR BA YA DOL DUR SAM
BAĞ LA YIN A NAM E Vİ NE YOL LA YING

BE Nİ O . NA VE Rİ VER Dİ LER KÖ — R Gİ Bİ
OY NA ŞİR KEN FIR LA DI GİT Tİ Ö — N Dİ Şİ
GO CA DA MIN HAL LEŞ ME Sİ PE — K SA KAR
GO CA DA MI DE Lİ KAN NI YA DÖ — N DÜR SEM
AR KA SIN DAN DU RU — P DU RUP A — Ğ LA YING

AH BE Nİ O NA VE Rİ VER Dİ LER KÖ — R Gİ Bİ
AH OY NA ŞİR KEN FIR LA DI GİT Tİ Ö — N Dİ Şİ
AH GO CA DA MIN HAL LEŞ ME Sİ PE — K SA KAR
AH GO CA DA MI DE Lİ KAN LI YA DÖ — N DÜR SEM
AH AR KA SIN DAN DU RU — P DU RUP A — Ğ LA YING

Görsel 4.16 “Goc’Adam’a Yatak Serdim Gül Gibi” türküsü notası

Goc'Adam'a Yatak Serdim Gül Gibi
[Goc'adam Türküsü]/2

The image shows two staves of musical notation in 2/4 time, with a key signature of one sharp (F#). The first staff has a 3-measure rest at the beginning. The lyrics are: AH AN NEM BE—Nİ GÜL DÜR ME Dİ GÜ—L ME SİN. The second staff also has a 3-measure rest at the beginning. The lyrics are: AH BEN DEN BAŞ KA EV LÂT YÜ ZÜ GÖR—ME SİN. The piece ends with a double bar line and a repeat sign.

(Ah) Goc'adam'a yatak serdim gül gibi³⁸
Zabahısı galktım altına baktım göl gibi
Beni ona veriverdiler kör gibi
(Ah) Annem beni güldürmedi gülmesin
(Ah) Benden başka evlât yüzü görmesin

Goc'adam'ın merdivenden inişi
Oflayı puflayı ahlayı ıhlayı her işi
Oynaşırken fırladı gitti ön dişi
(Ah) Annem beni güldürmedi gülmesin
(Ah) Benden başka evlât yüzü görmesin

Goc'adam'ın sakalında is gokar
Genc oğlanın bıyığında mis gokar
Goc'Adam'ın halleşmesi pek sakar
(Ah) Annem beni güldürmedi gülmesin
(Ah) Benden başka evlât yüzü görmesin

Goc'adam'ın sakalını yoldursam
Yoldursam da gül torbaya doldursam
Goc'Adam'ı delikanlıya döndürsem
(Ah) Annem beni güldürmedi gülmesin
(Ah) Benden başka evlât yüzü görmesin

Goc'adam'ı organınan bağlayın,
Bağlayın anam evine yollayın,
Arkasından durup durup ağlayın,
(Ah) Annem beni güldürmedi gülmesin
(Ah) Benden başka evlât yüzü görmesin³⁹

Görsel 4.16'nın devamı

4.2.9 “Kızılbel’den Gelür Bekmez” Dügün Havası Analizi

Safranbolu düğün kültüründe, sağdıç önemli bir rol oynar. Dügün boyunca gelinin yanında durarak gelenek ve göreneklere uygun davranılmasına rehberlik eder. Sağdıç, düğün zamanı gelen konuklarla ilgilenir ve düğün öncesi hazırlıklarda aktif olarak yer alır. Ayrıca, sağdıç seçilen kişinin *salı* gecesi eğlencesi düzenlenir. Bu gelenekte, iki bayan karşılıklı ellerini birleştirip “Kızılbel’den gelir pekmez” türküsü eşliğinde kaynana ve sağdıç hoplatarak bahşiş toplar. Bu eğlence, Safranbolu düğünlerinde eğlenceli bir gelenek olarak yerini almıştır.

Safranbolu köylerinden Kızılbel’in üzüm ve pekmezi oldukça meşhurdur (Şenel, 2009: 124). Bu türkü, Safranbolu’nun yerel kültürünü ve halkın günlük yaşamını yansıtan önemli unsurlar içerir. “Kızılbel’den gelir pekmez, peştemale koysam akmaz” dizesi, yerel bir ad olan “Kızılbel” ile pekmez gibi yöresel bir besin maddesine atıfta bulunarak, halkın yaşamına dair ipuçları sunar. Aynı zamanda “peştemale koysam akmaz” ifadesi, yerel kültürle bağlantılı olarak gündelik yaşamı ve malzemelerin özelliklerini yansıtır. “Benim yarım bensiz yatmaz” dizesi ise aşk temasını işler; burada, karşılıklı sevgi ve bağlılık vurgulanır, bu da türkülerde sıkça görülen bir temadır. “Helosa helosa, hele mele yusa yusa hey” bölümü ise düğünlerde ve halk oyunlarında sıkça rastlanan coşkulu bir atmosfer yaratır. “Helosa” ve “mele” gibi yöresel kelimeler, türküye özgün bir yerel renk katarken, ritmik yapılarıyla halk oyunları ile ilişkilendirilir. Son olarak, “İstanbul’dan gelir hekim, cevahirdir benim yüküm” dizesi, İstanbul’dan gelen bir hekim figürü ile “cevahir” (değerli taş) kelimesini kullanarak, değerli şeylerin ve sorumlulukların önemini anlatır. Bu dize, halkın değer yargıları ve sosyal yapısı üzerine bir bakış açısı sunar. Bu türkü hem duygusal hem de kültürel bağlamda Safranbolu halkının yaşamını ve değerlerini yansıtan önemli bir halk müziği örneğidir.

Eser Neva Makamındadır.

Görsel 4.17 Neva makamı dizisi

Neva Makamı: Yerinde Uşşak Dörtlüsüne Nevada Rast beşlisinin eklenmesi ile oluşur.
(Uşşak Dörtlüsü + + 4. Derecede Rast Beşlisi)

Durağı: Dügah Perdesidir. (La)

Güçlüsü: Neva Perdesidir. (Re)

Yedeni: Rast perdesidir. (Sol)

Usulü: 4/4 Sofyan

Geçkiler: Yerinde (dügah) Perdesinde uşşak dörtlüsü vardır. Neva perdesi üstünde Rast 4'lüsü gözükmektedir yeden olarak nim hicaz perdesi kullanılmıştır. Bu tarz ezgiler neva makamının kerestik özelliği arasındadır.

Tablo 4.9 “Kızılbel’den Gelür Bekmez” düğün havası analizi

Türkünün Adı: Kızılbel’den Gelür Bekmez (Helosa)
Düğündeki Yeri: Sağdıç Günü, Helosa (Sağdıç ve Kaynana Hoplatma Türküsü)
Notaya Derleyen: Sadi Yaver Ataman
Bitiş Sesi: Dügah (La)
Ritim Yapısı: 4/4 (Sofyan)
Ses Atlama: Re-Sol (Neva- Gerdaniye)
Ses Aralığı: La- Sol (Dügah- Gerdaniye)
Güfte Türü: Mâni
Konu: Aşk, Kültür
Kafiye Şeması: A-A-A, B-B-B
Vezin Yapısı: 8’li Hece Ölçüsü
Eserin Makamı: Neva Makamı
Yeden: Rast (Sol)
Güçlüsü: Neva (Re)
Metronom: 88

Derlendiği Yer: Safranbolu

Kaynak Kişi: Safranbolulu Dügüncü Kadınlar

Derleyen: Sadı Yaver Ataman [1930'lu yıllar]

Notaya Alan: Adnan Ataman

Düğün Havalarından:

Kızılbel'den Gelür Bekmez (Helosa)

[Düğünde Kaynana / Sağdıç Okkalaması]/1

M. ♩ = 88

KI ZIL BEL DEN GE — LÜR BEK MEZ

HE LO SA HE LO — SA

PEŞ TE MA LA GO — Y SAM AK MAZ

HE LO SA HE LO — SA

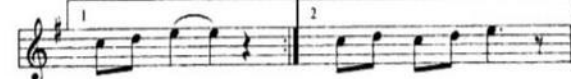
BE NİM YÁ RİM BE — N SÜZ YAT MAZ

HE LO SA HE LO — SA HE LE

ME — LE YU — SA

YU SA HEY YU SA YU SA HEY

Görsel 4.18 “Kızılbel'den Gelür Bekmez” düğün havası notası

Düğün Havalarından:

Kızılbel'den Gelür Bekmez (Helosa)

(Düğünde Kaynana / Sağdıç Okkalaması)/2

İS TAN BUL DAN GE LÜR HE NİM

HE LO SA HE LO SA

CE VÂ HİR DİR ME NİM YÜ KÜM

HE LO SA HE LO SA HE Lİ

ME LE YU SA

YU SA HEY YU SA YU SA HEY

Okkalama

Kızılbel'den gelür bekmez (Helosa Helosa)
Peştemala goysam akmaz⁴⁵ (Helosa Helosa)
Benim yârim bensüz yatmaz (Helosa Helosa)
(Hele mele yusa yusa hey)

İstanbul'dan gelür hâkim (Helosa Helosa)
Cevâhirdir benim yüküm (Helosa Helosa)
Cevâhirdir benim yüküm (Hele mele yusa yusa hey)

⁴⁵ Safranbolu'nun civar köylerinden Kızılbel'in üzüm ve pekmezi çok meşhur imiş. Burada, pekmezin kıvamının koyuluğuna bir kinâye vardır.

Görsel 4.18'in devamı

4.2.10 “Aç Kapıyı Ben Geldim” Oyun Havası Analizi

Safranbolu türküleri arasında en bilindik eserlerden biri olan bu türkü, erkeklerin Seymen figürleriyle oynadıkları halk oyununu anlatır. “Aç kapıyı ben geldim” dizesi, dinleyiciye bir karşılaşma anını ve içten bir daveti ifade ederken, “O yar beni deli ediyor” ifadesi ise aşkın tutkulu ve zorlayıcı doğasını gözler önüne serer. “Ela da gözler kül ediyor” kısmı, sevilen kişinin gözlerinin etkileyici güzelliğini anlatırken, dinleyicinin hayal gücünde güçlü bir imge oluşturur.

Safranbolu düğünlerinde kadınlar, erkek kılığına girerek oyunları sergiler. “Hanım hanım zarif hanım” ifadesi, kadınların zarafetini ve geleneksel yaşam tarzını vurgularken, “Bu akşam bizde kalalım, annenden izin alalım” gibi sözler, sosyal normlar ve aile bağlarını pekiştiren bir iletişim dili sunar. Erkek ve kadın figürlerinin oyunları, erkeklerin heybetli, kadınların ise nazik bir şekilde icra ettiği farklı tarzlarda şekillenir. Bu gelenek, Safranbolu’nun kültürel zenginliğini ve halk oyunlarındaki rol değişimlerini gözler önüne serer (Şenel, 2009: 25-28).

Türkünün sözleri, yalnızca bir halk oyununu anlatmakla kalmaz, aynı zamanda Safranbolu halkının aşk, toplumsal normlar ve gelenekler üzerine duygu ve düşüncelerini de yansıtır. Bu türkü hem duygusal hem de kültürel bağlamda Safranbolu halkının yaşamını ve değerlerini yansıtan önemli bir halk müziği örneğidir.

Eser Uşşak Makamındadır.

Görsel 4.19 Uşşak makamı dizisi

Uşşak Makamı: Yerinde Uşşak dörtlüsüne Nevada Buselik beşlisinin eklenmesi ile oluşur. (Uşşak dörtlüsü + 4. Derecede Buselik beşlisi)

Durağı: Dügah Perdesidir. (La)

Güçlüsü: Dörtlü ile beşlinin birleşim yeri olan Neva Perdesidir. (Re)

Yedeni: Rast perdesidir. (Sol)

Usulü: 9/8'lik Oynak (3+2+2+2)

Geçkileri: Eser içerisinde Yerinde Uşşak 4'lüsü ve Nevada perdesinde Buselik ve Rast 4'lüsü, Çargâh Perdesinde çargâh 5'lisi, Yerinde Hüseyini 5'lisi ve Rast 5'lisi gibi geçkiler görülmektedir.

Tablo 4.10 “Aç Kapıyı Ben Geldim” oyun havası analizi

Türkünün Adı: Aç Kapıyı
Düğündeki Yeri: Erkeklerin Oyun Havası
Notaya Derleyen: Muzaffer Sarısözen
Bitiş Sesi: La (Dügah)
Ritim Yapısı: 9/8'lik, Oynak Usulü (3+2+2+2)
Ses Atlama: La-Sol (Dügah-Gerdaniye)
Ses Aralığı: Sol- La (Rast- Muhayyer)
Güfte Türü: Türkü
Konu: Aşk, Sevgi
Kafiye Şeması: A-B-C-C-C, D-D-E-E-E, F-D-C-C-C
Vezin Yapısı: Serbest
Eserin Makamı: Uşşak
Yeden: Sol (Rast)
Güçlüsü: Re (Neva)
Metronom: 120

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No: 510
İNCELEME TARİHİ: 22 .11. 1973
YÖRESİ
SAFRANBOLU
KİMDEN ALINDIĞI
MİSTAN KURKÇU
SÜRE

DERLEYEN
M. SARISÖZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

AÇ KAPIYI BEN GELDİM

1. AÇ KA PI YI BEN GE... DİM A VA NİM
2. CÜ HA DA YE LEK EK LO LUR A VA NİM
3. SE VE — Rİ SEN GÜ ZEL SEV A VA NİM

SA FA GEL DİN HOŞ GEL DİN Ö LÜ YOM SAFA GEL DİN HOŞ
ÇİR KİN SE VEN DERT LO LU RÖ LÜ YOM ÇİR KİN SE VEN DERT
GÜ ZEL MER HA MET LO LU RÖ LÜ YOM GÜ ZEL MER HA MET

Saz ——— (Saz ———) (Saz ———)

GEL DİN E LE Dİ YOR E LE Dİ YOR
LO LUR SEN DE YA NUH BEN DE YA NUH
LO LUR E LE Dİ YOR E LE Dİ YOR

(Saz ———)

O YAR BE Nİ SAZ DE LE Dİ YOR
SU LAR-DA A KAR BOZ — BU LA NUH
O YAR BE Nİ DE LE Dİ YOR

(Saz ———)

E LÂ DA GÖZ LE R KÜ LE Dİ YOR
EL LER DE U YU R BE — NU VA NUH
E LÂ DA GÖZ LE R KÜ LE Dİ YOR

Görsel 4.20 “Aç Kapiyi Ben Geldim” oyun havası notası

(AÇ KAPIYI BEN GELDİM)
Sayfa — 2

— 1 —

AÇ KAPIYI BEN GELDİM, AVANIM
SAFA GELDİN HOŞ GELDİN, ölüyem
ELEDİYOR ELEDİYOR
O YAR BENİ DELEDİYOR
ELÂ DA GÖZLER KÜLEDİYOR

— 2 —

ÇUHADA YELEK EKLOLUR, avanım
ÇİRKİN SEVEN DERTLÖLÜR, ölüyem
SENDE YANUH BENDE YANUH
SULARDA AKAR BOZ BULANIH
ELLERDE UYUR BEN UYANIH

— 3 —

SEVERİSEN GÜZEL SEV, avanım
GÜZEL MERHAMETLÖLÜR, ölüyem
ELEDİYOR ELEDİYOR
O YAR BENİ DELEDİYOR
ELÂDA GÖZLER KÜLEDİYOR

ÇU HA DA

Görsel 4.20'nin devamı

4.2.11 “Kâbe’nin Yolları Bölük Bölüktür” Düğün Havası Analizi

Safranbolu düğünlerinde geleneksel olarak salı günü gelin hamama götürülür ve burada yıkanma ile eğlence eşliğinde özel bir tören düzenlenir. Gelin, “Kâbem” türküsü eşliğinde hamama alınır ve bu türküyle yıkanır.⁴⁴ Çarşamba gecesi ise kına gecesi yapılır; bu geceye “kız gecesi” de denir. Geleneklere uygun olarak, gelinin avucuna kına yakılır. Tepsi (sini) içine yakılan mumlarla gerçekleştirilen “sini çevirme” ritüeli de “Kâbem” türküsü eşliğinde yapılır. Türkünün ritmine uygun olarak sini etrafında dönen genç kızlar bu türküyü söylerken, nakarat bölümü hep birlikte, özgürce seslendirilir. Sadi Yaver Ataman’ın aktardığına göre, “Kâbem” ilahisi aynı zamanda hacca giden kişileri uğurlarken ve dönüşlerinde de söylenen bir ilahidir (Şenel, 2009: 119).

Eser Rast Makamındadır.

Görsel 4.21 Rast makamı dizisi

Rast Makamı: Yerinde Rast Beşlisine Nevada Rast Dörtlüsünün eklenmesi ile oluşur. (Rast Beşlisine + 5. Derecede Rast dörtlüsü)

Durağı: Rast Perdesidir. (Sol)

Güçlüsü: Beşli ile Dörtlünün birleşim yeri olan Neva Perdesidir. (Re)

Usulü: 4/4'lük Sofyan ve 3/4'lük Semai

⁴⁴ 12.04.2023 tarihinde görüşme sırasında Nesrin DURAN ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

Geçkiler: Eser segâh makamının özellikleri ile başlamıştır. Segâh perdesi üzerinde ferahnak 5'lisi yapılmış ve kürdi perdesi yeden olarak kullanılmıştır. Rast makamı üzerinde segâh makamı asma karar çeşni olarak kullanılmıştır.

Tablo 4.11 “Kâbe’nin Yolları Bölük Bölüktür” düğün havası analizi

Türkünün Adı: Kabe’nin Yolları Bölük Bölüktür
Düğündeki Yeri: Sini Çevirmesi, Gelin Kutlaması, Düğün İlahisi, Gelin İlahisi
Notaya Derleyen: Sadi Yaver Ataman
Bitiş Sesi: Sol (Rast)
Ritim Yapısı: 4/4’lk, Sofyan 3/4 ‘Lük/ Semai
Ses Atlama: Si-Re (Segâh-Neva), / Re-Sol (Neva-Gerdaniye)
Ses Aralığı: Sol-Sol (Rast- Gerdaniye)
Güfte Türü: İlahi
Konu: Manevi Yolculuk
Kafiye Şeması: A-A-A, A-B-B, C-C
Vezin Yapısı: Serbest
Eserin Makamı: Rast
Yeden: -
Güçlüsü: Re
Metronom: 66

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR NO : 2293
İNCELEME TARİHİ :

DERLEYEN
SADI YAVER ATAMAN

YÖRESİ
KARABÜK / Safranbolu

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
SADI YAVER ATAMAN

KÂBENİN YOLLARI BÖLÜK BÖLÜKTÜR

SÜRESİ :

NOTAYA ALAN
SADI YAVER ATAMAN

KÂ BE NİN YOL LA RI BÖ LÜK
BÖ LÜK DÜ R KÂ BE NİN YOL LA RI
BÖ LÜK BÖ LÜK DÜR BE NİM YÜ RE Cİ ĞİM
DE LÜK DE LÜK DÜR DE LÜK DÜR

DÜNYA DEDÜKLERİ BİR GÖLGELÜKTÜR
CANIM KÂBEM VARSAM SANA
GÜZEL KÂBEM YANSAM SANA

E ŞİM DOS TUM YÜK LE SİN LER YÜ
KÜ MÜ GOM ŞU CUK LA RİM HE LÂL
ET SİN HAK KI MI KI MI

Görsel 4.22 “Kâbenin Yolları Bölük Bölüktür” düğün havası notası

4.2.12 “Güveyi Dama Çıkamaz” Düğün Havası Analizi

Safranbolu düğünlerinde perşembe günü, gelin hazırlıklarına başlanır ve süslenir. Bugün “gelin alma günü” olarak bilinir. Gelini almaya gelen ekip, dümbelek sesleri eşliğinde eve yaklaştığında, gelin odaya kapatılır. “Güveyi Dama Çıkamaz” türküsüyle başlayan ritüel, “Dünürşüler bölük bölük, oldu yürek delik deşik, güveyinin cebi delik; ağlama gelin anası, sabreyle sağdıç ninesi” sözleriyle başlar. Dünürşüler ve damat, merdivenlerden gelinin odasına çıkarken bu türküyü söyler ve gelini alır. Ardından, aynı ezginin “Güveyi dama çıkamaz” kıtası söylenerek gelin çıkarılır ve etrafa kuruyemiş, pirinç, para saçılır. Bu tören, Safranbolu düğün kültüründe “koltuk töreni” olarak adlandırılmaktadır (Şenel, 2009: 68).

Cuma günü ise “semet günü” olarak bilinir ve bugün, geline öğüt verme töreni yapılır. Düğüne katılan tüm davetliler çağrılır ve gelin başı kapalı bir şekilde ortaya oturtulur. Başındaki duvağın ucu bir oklavaya dolanır ve geleneksel olarak öğütler, bu oklavayı açıp kapayan kişi tarafından verilir. Dualar edilir, dileklerde bulunulur. Dua ve öğütler bittikten sonra eğlence başlar; gelin, gelen konuklarla tek tek oynar. Ardından “Damat gelsin, damat gelsin” çağrısıyla damat davet edilir ve “Güveyi Dama Çıkamaz” türküsü söylenirken damat gelerek para saçar. Gelini alıp eve çıkarır, birlikte kahvelerini içerler. Gelin bir süre dinlendikten sonra damat, onu tekrar aşağı indirir ve eğlence takı töreniyle son bulur.⁴⁵

Eser Uşşak Makamındadır.

Görsel 4.23 Uşşak makamı dizisi

Uşşak Makamı: Yerinde Uşşak dörtlüsüne Nevada Buselik beşlisinin eklenmesi ile oluşur. (Uşşak dörtlüsü + 4. Derecede Buselik beşlisi)

⁴⁵ 25.06.2023 tarihinde görüşme sırasında Hanife AĞAN ile mülakat yapılmıştır ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

Durağı: Dügah Perdesidir. (La)

Güçlüsü: Dörtlü ile beşlinin birleşim yeri olan Neva Perdesidir. (Re)

Yedeni: Rast perdesidir. (Sol)

Usulü: 9/8'lik Aksak (2+2+2+3)

Geçkiler: Eser içerisinde Yerinde Uşşak 4'lüsü kullanıldığı görülmektedir. Neva üzerinde herhangi bir 4'lü ya da 5'li kullanılmamıştır. Uşşak Makamının karakteristik özelliği olarak segâh perdesi vurgulanmıştır.

Tablo 4.12 “Güveyi Dama Çıkamaz” düğün havası analizi

Türkünün Adı: Güveyi Dama Çıkamaz
Düğündeki Yeri: Gelin Alma Havası
Notaya Derleyen: Sadi Yaver Ataman
Bitiş Sesi: La (Dügah)
Ritim Yapısı: 9/8'lik / Aksak
Ses Atlama: La-Re (Dügah- Neva)
Ses Aralığı: Sol-Re (Rast- Neva)
Güfte Türü: Mâni
Konu: Ayrılık, Sabır
Kafiye Şeması: A-A-A-B-B, C-C-C-B-B, B-B-B-B-B, D-D-D-B-B
Vezin Yapısı: 8'li ve 9'lu Karma Hece Ölçüsü
Eserin Makamı: Uşşak
Yeden: Rast (Sol)
Güçlüsü: Re
Metronom: 176

4.2.13 “Getirin Kına Yakalım” Düğün Havası Analizi

Safranbolu'nun düğün geleneklerinde önemli bir yere sahip olan “Getirin Kına Yakalım” türküsü, özellikle kına gecesi sırasında söylenen ve gelinin kına yakılmasıyla ilgili bir halk şarkısıdır. Türkünün ezgisi, farklı güftelerle de seslendirilebilmektedir; ancak temel teması, gelin için kına yakılmasını kutlamak üzerinedir.

Kına gecesi, düğün öncesi düzenlenen özel bir etkinliktir ve “Getirin Kına Yakalım” türküsü bu gece, yakın akrabalar ve davetliler arasında söylenir. *Çarşamba* akşamı düzenlenen kına gecesinde, davetliler dağıldıktan sonra gelin için kına yakma işlemi gerçekleştirilir. Bu türkü, gelinin yeni bir hayata adım atması ve bu geçişi kutlamak amacıyla söylenir.

Safranbolu'daki geleneklere göre, gelinin sağ el ve ayağına evlenmemiş bir kız kına yakılırken, sol el ve ayağına başı bozulmamış (evliliğinde mutlu) bir gelin kına yakar. Bu, gelinin masumiyetini simgeler ve evliliğe adım atmanın sembolüdür. Bu an, gelin ve çevresindekiler için oldukça anlamlıdır.

“Türkü, sadece gelin için bir hazırlık değil, aynı zamanda düğün sürecinin önemli bir parçasıdır. Safranbolu'nun yerel halk kültüründe, bu türkü ile gelinin yeni yaşamına başlama süreci kutlanır.” (Şenel, 2009: 101).

Eser Hüseyini Makamındadır.

Görsel 4.25 Hüseyini makamı dizisi

Hüseyini Makamı: Yerinde Hüseyini beşlisi ile Hüseyinide Uşşak Dörtlüsünün eklenmesi ile oluşur. (Hüseyini Beşlisi + 5. Derecede Uşşak Dörtlüsü)

Durağı: Dügah Perdesidir. (La)

Güçlüsü: Beşli ile Dörtlünün birleşim yeri olan Hüseyini Perdesidir. (Mi)

Yedeni: Rast perdesidir. (Sol)

Usulü: 7/8'lik Devri Hindi (3+2+2)

Geçkiler: Neva perdesi üzerinde Rast 4'lüsü, Rast perdesi üzerinde rast 4'lüsü görüşmüştür. Hüseyini perdesi üstünde tam olarak uşşak dörtlüsü kullanılırsa da eserin gidişatından ve güçlüsünü düşündüğümüzde Hüseyini makamı formundadır.

Tablo 4.13 “Getirin Gına Yakalım” düğün havası analizi

Türkünün Adı: Getirin Gına Yakalım
Düğündeki Yeri: Kına Yakma Türküsü
Notaya Derleyen: Adnan Ataman
Bitiş Sesi: La (Dügah)
Ritim Yapısı: 7/8'lik / Devri Hindi
Ses Atlama: La-Mi (Dügah-Hüseyini)
Ses Aralığı: Sol-Sol (Rast-Gerdaniye)
Güfte Türü: Karşılama
Konu: Kına, Gelin Alma
Kafiye Şeması: A-A-A, A-A-B-B, C-C-C, A-A-B-B
Vezin Yapısı: Serbest
Eserin Makamı: Hüseyini
Yeden: Rast
Güçlüsü: Mi
Metronom: 138

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 2295
İNCELEME TARİHİ :

YÖRESİ
ZONGULDAK..SAFRANBOLU

KİMDEN ALINDIĞI

3'ÜRESİ
♩ = 176

GETİRİN GINA YAKALIM

(KINA HAVASI)

DERLEYEN
İSTANBUL BEL.KONS.

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
ADNAN ATAMAN

-1-
GETİRİN GINAYI YAKALIM NENNİ
YETMEZSE AZCA KATALIM NENNİ
GELİNİN HALİN SORALIM NENNİ
Bağlantı: NENNİ PAŞAM BENİM PAŞAM NENNİ
YATIRAYIM AK PAMUĞUM NENNİ
GELİN GINAN KUTLU OLSUN NENNİ
EVDE DİRİĞİN DATLI OLSUN NENNİ

-2-
EVLERİNİN ÖNÜ MEKTEP
MEKTEPTE OKURLAR TEBBET
GÜVEYİN ADI MEHMET
Bağlantı.

Görsel 4.26 "Getirin Gına Yakalım" düğün havası notası

4.2.14 “Düriye’min Güğümleri Kalaylı” Oyun Havası Analizi

Safranbolu düğün kültüründe önemli bir yer tutan Düriye’min Güğümleri Kalaylı, özellikle gelin hamamı ve düğün eğlencelerinde sıkça çalınıp söylenen bir türkü olarak bilinir. Bu türkü, düz oyun türünde bir çeşitlenmeye sahiptir ve gelinin, geleneksel mızmız oyununa (düz oyuna) eşlik etmesini sağlar. Oyun sırasında gelin, iki elini yana açarak aşağı yukarı sallayarak, topuklar üzerinde naif şekilde şekerek ağır adımlarla gezinir. Bu hareket, gelinin zarif bir şekilde dans etmesine ve düğün atmosferine katkıda bulunmasına olanak tanır.

Ancak, günümüzde bu türkü eski ritmiyle ve anlamıyla tam olarak icra edilmemektedir. Zira, türkü günümüzün hızlı tempolu müzik anlayışıyla daha hızlı bir şekilde seslendirilmeye başlanmıştır. Bu da türkün orijinal temposunun kaybolmasına neden olmuştur. Geleneksel Safranbolu düğünlerinde olduğu gibi, türkülerin her biri bir anlam taşıyarak, yöresel eğlencelerde ve seremonilerde gelinin duygusal ifadesi ile bütünleşir. Bu, gelinin ve toplumun kültürel bağlarını güçlendiren, geleneksel eğlencelere dayalı bir etkinliktir (Şenel, 2009: 174).

Eser Segâh makamındadır.

Görsel 4.27 Segâh makamı dizisi

Segâh Makamı: Yerinde Segâh Beşlisine Eviç'te Hicaz dörtlüsünün eklenmesi ile oluşur. (Segâh beşlisi + 5. Derecede Hicaz dörtlüsü)

Uşşak Makamı: Durağı Segâh Perdesidir. (Si)

Güçlüsü: Neva Perdesidir. (Re) 2. Derece Eviç (Fa#) Perdesidir

Yedeni: Kürdi perdesidir. (La#)

Usulü: 9/8'lik Aksak (2+2+2+3)

Geçkiler: Neva perdesi üzerinde rast 4'lüsü ve rast 5'lisi yapılmıştır. Yerinde Tam segâh 5'lisi yapılmış, fakat eviç perdesi üzerinde herhangi bir hicaz 4'lüsü yapılmamıştır.

Tablo 4.14 “Düriye'min Güğümleri Kalaylı” oyun havası analizi

Türkünün Adı: Düriye'min Güğümleri Kalaylı
Düğündeki Yeri: Düğün Geceleri, Gelin Hamamları (Kadın Düz Oyun Havası)
Notaya Derleyen: Sadi Yaver Ataman
Bitiş Sesi: Si (Segâh)
Ritim Yapısı: 9/8'lik / Aksak
Ses Atlama: Si-Sol (Segâh-Gerdaniye)
Ses Aralığı: Sol-La (Rast- Muhayyer)
Güfte Türü: Ağıt, Sitem
Konu: Aldatma, Hayal Kırıklığı
Kafiye Şeması: A-A-A-B-B, B-B-B-C-C
Vezin Yapısı: 11'li Hece Ölçücü
Eserin Makamı: Segâh
Yeden: -
Güçlüsü: Re
Metronom: 176

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 2456
İNCELEME TARİHİ: 8_3_1984

DERLEYEN
M. SARISOZEN
H. B. YÖNETKEN

YÖRESİ
SAFRANBOLU

DERLEME TARİHİ
20_7_1948

KİMDEN ALINDIĞI
MİSTAN KURKÇU

DÜRIYE'NİN GÜĞÜMLERİ KALAYLI

NOTAYA ALAN
ATES KÖYOĞLU
20_5_1980

SÜRESİ :
♩ = 254

DÜ Rİ YE MİN GÜ ĞÜ M LE Rİ KA LA Y LI
KA LA Y LI
Fİ S TAN GIY Mİ S E TE K LE Rİ A LA Y LI
A LAY LI A H A LA Y LI
DÜ Rİ YE Mİ O Y NAT MA Sİ
KO LA Y LI A H KO LA Y LI
YA R ĞÜ LE ĞÜ LE AY RI LA
LİM AY LE ME KA RA GÖZ LÜ MA MA NA MAN

—2—
GIYME DEDİM GIYDIN SEN BU ALLERİ
BASMA GETİRDİN TÜRLÜ HALLERİ
DÜŞMAN ETTİN BANA BÜTÜN ELLERİ

Görsel 4.28 "Düriye'nin Güğümleri Kalaylı" oyun havası notası

4.2.15 “İlik Düştü Yakamdan” Türküsünün Analizi

1940 yılında Adnan Ataman tarafından derlenen ve halk arasında çok sevilen bu türkü, Safranbolu düğün kültüründe önemli bir yer tutmaktadır.⁴⁶

Eser Rast Makamındadır.

Görsel 4.29 Rast makamı dizisi

Rast Makamı: Yerinde Rast Beşlisine Nevada Rast Dörtlüsünün eklenmesi ile oluşur. (Rast Beşlisine + 5. Derecede Rast dörtlüsü)

Durağı: Rast Perdesidir. (Sol)

Güçlüsü: Beşli ile Dörtlünün birleşim yeri olan Neva Perdesidir. (Re)

Usulü: 2/4'lük Nim Sofyan

Geçkiler: Yerinde Rast'5 lisi ve Neva perdesi üzerinde Rast 4'lüsü, Dügah perdesi üzerinde uşşak 4'lüsü geçki olarak kullanılmış. Türkü Rast makamının özelliklerini kapsamaktadır.

⁴⁶ 08.03.2023 tarihinde görüşme sırasında Muammer KILIÇ ile mülakat yapılmış ve bu bilgilere ulaşılmıştır.

Tablo 4.15 “İlik Düştü Yakamdan” türküsünün analizi

Türkünün Adı: İlik Düştü Yakamdan
Düğündeki Yeri: Düğün Eğlencelerinde
Notaya Derleyen: Adnan Ataman
Bitiş Sesi: La (Dügah)
Ritim Yapısı: 2/4'lük / Nim Sofyan
Ses Atlama: La-Sol (Dügah-Gerdaniye)
Ses Aralığı: Sol-Sol (Rast-Gerdaniye)
Güfte Türü: Türkü
Konu: Aşk, Ayrılık
Kafiye Şeması: A-A-B-A, C-C-D-D, F-F-F-F, C-C-D-D
Vezin Yapısı: Serbest
Eserin Makamı: Neva
Yeden: -
Güçlüsü: Re
Metronom: 80

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No:19.63
İNCELEME TARİHİ : 9. 2. 1979.....

DEĞERLEME
ADNAN ATAMAN

YÖRESİ
SAFRANBOLU
KİMDEN ALINDIĞI
İSTANBUL BELEDİYE KONSERVATUVARI
SÜRESİ :

İLİK DÜŞTÜ YAKAMDAN

DEĞERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
ADNAN ATAMAN

İ Lİ Kİ DÜ ŞÜ DÜ YA KA M
GÜ VER CİN U ÇU VE R

DAN (SAZ) A MA Nİ GİZ GE Lİ VE Rİ (SAZ)
Dİ A MA Nİ UÇ TU DA KA

AR KA M DAN (SAZ) HA Y Dİ GİZ GE
Çİ VE R Dİ HA Y Dİ UÇ TU

Görsel 4.30 "İlik Düştü Yakamdan" türküsü notası

Lİ VE Rİ (SAZ) AR KA M DAN (SAZ)
DA KA ÇI VE R Dİ

BÖY LE SE Vİ DA MI O LUR (SAZ) A MA Nİ İS TE
E Lİ O Ğ LU DE Ğİ L Mİ A MA N SEV Dİ

BE Nİ (SAZ) BU BA M DAN (SAZ)
DE KA ÇI VE R Dİ

HA Y Dİ İS TE BE Nİ (SAZ) BU BA M
HA Y Dİ SEV Dİ DE KA ÇI VE R

DAN (SAZ) O DA LA RA HA NİM GE LİN
Dİ E L LE RE HA NİM A BAM

O DA LA RA VAY (SAZ) SİM Dİ DE
E L LE RE VAY

RA Ğ BE T MÖ DA LA RA VAY (SAZ)
GÜ ZEL LE RE VAY

İLİX DÜŞTÜ YAKAMDAN (AMAN) GİZ GELİVER ARKAMDAN
BÖYLE SEVDAMI OLUR (AMAN) İSTE BENİBABAMDAN

GÜVERCİN UÇUVERDİ UÇTUDA KAÇIVERDİ
ELİN OĞLU DEĞİLMİ (ÖPTÜDE) SEVDİDE KAÇIVERDİ

BAĞLANTI { ODALARA HANIM (GELİN) ODALARA VAY
ŞİMDİDE RAĞBET MODALAR VAY
ELLERE HANIM (ABAM) ELLERE VAY
ŞİMDİDE RAĞBET GÜZELLERE VAY

Görsel 4.30'un devamı

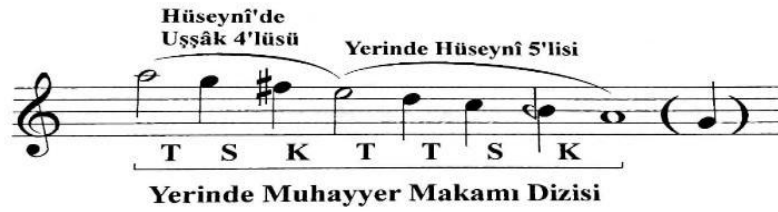
4.2.16 “Yeşil İpek Bükene” Türküsünün Analizi

Safranbolu düğün kültüründe önemli bir yer tutan ve kadınların zarif hareketlerle oynadığı bir türkü olarak bilinir.

Bu türkü, özellikle düğünlerde kadın eğlencelerinde çalınır ve kadınlara has bir oyun olarak öne çıkar. Kadınlar, bu türkü eşliğinde zarafet, ahenk ve eda ile dans ederler. Oyun ciddi ve utangaç bir havada, hafif bir çekingenlikle oynanır. Kadınların birbirleriyle uyum içinde gerçekleştirdiği bu hareketler, sadece müzikle uyum sağlamakla kalmaz, aynı zamanda düğün atmosferini oluşturur ve toplumsal bağları güçlendirir.

Bu geleneksel oyun, kadınların duygusal ifadelerini ve toplumsal birlikteliğini pekiştiren önemli bir unsurdur. Gelin ve diğer kadınlar bu türküyle hem kültürel hem de duygusal bağlarını derinleştirirler (Şenel, 2009: 171).

Eser Muhayyer Makamındadır.

Görsel 4.31 Muhayyer makamı dizisi

Muhayyer Makamı: Yerinde Hüseynî beşlisine, Hüseynide Uşşâk dörtlüsünün eklenmesi ile oluşur. (Hüseynî 5'lisi + Uşşâk 4'lüsü)

Durağı: Dügah Perdesidir. (La)

Güçlüsü: Dörtlü ile beşlinin birleşim yeri olan Hüseynî Perdesidir. (Mi)

Yedeni: Rast perdesidir. (Sol) Eser içinde kullanılmamıştır.

Uslü: 9/8'lik Oynak (3+2+2+2)

Geçkiler: Hüseyinde uşşak 4'lüsü, Neva üzerinde Uşşak 4'lüsü, Yerinde Rast 5'lisi geçki olarak kullanılmış. Eser içerisinde Nikriz makamına atıfta bulunulmuş. Uşşak dörtlüsü ile karar verilmiştir. Eser inici olduğu için Muhayyer makamının özelliklerini baskın olarak görmüştür.

Tablo 4.16 “Yeşil İpek Bükene” türküsünün analizi

Türkünün Adı: Yeşil İpek Bükene
Düğündeki Yeri: Düğün Eğlencelerinde
Notaya Derleyen: Adnan Ataman
Bitiş Sesi: La (Dügah)
Ritim Yapısı: 9/8'lik / Oynak Usulü
Ses Atlama: Sol-Re (Rast-Neva)
Ses Aralığı: Sol-La (Rast-Muhayyer)
Güfte Türü: Sitem
Konu: Gizli Sevda
Kafiye Şeması: A-A-B-A, B-C, B-B-C-B, B-C
Vezin Yapısı: Serbest
Eserin Makamı: Uşşak
Yeden: Rast
Güçlüsü: Re
Metronom: 85

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No. 2361
İNCELEME TARİHİ :

YÖRESİ
ZONGULDAK-Safranbolu
KİMDEN ALINDIĞI
SADI YAVER ATAMAN
SÜRESİ :

DERLEYEN
ADNAN ATAMAN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
ADNAN ATAMAN

YEŞİL İPEK BÜKENE
(SUNAM OF)

YE ŞİL İ PE K BÜ KE NE SU NA MOF
Gİ Dİ YO ME Lİ NİZ DEN SU NA MOF

KA RE Dİ Zİ ÜK Dİ KE NE
KUR TU LAM Dİ Lİ Nİ Z DE N

MEV LÂM DA SA BİR LA R YE R SİN SU NA MOF
YE ŞİL L BAŞ ÖR DE KO L SAM SU NA MOF

GİZ Lİ SEV DÂ CE KE NE
SU İÇ MEM GÖ LÜ NÜ Z DEN

E LİN DE ŞAM DA N BA KI YOR CAM DAN
" " " " " " " " " " " "

GE Cİ YOR YOL DA N ZA RIF TE HA NİM
" " " " " " " " " " " "

-1-

YEŞİL İPEK BÜKENE SUNAM OF
KARE DİZLİK DİKENE
MEVLÂM DA SABIRLAR VERSİN
GİZLİ SEVDÂ ÇEKENE

Bağ- ELİNDE ŞAMDAN BAKIYOR CAMDAN
GEÇİYOR CAMDAN ZARIFTE HANIM

-2-

GİDİYOM ELİNİZDEN SUNAM OF
KURTULDUM DİLİNİZDEN
YEŞİL BAŞ ÖRDEK OLSAM SUNAM OF
SU İÇMEM GÖLÜNÜZDEN

Bağlantı.

Görsel 4.32 "Yeşil İpek Bükene" türküsünü notası

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç

Günümüz düğünlerinde eski örf ve adetlerin sosyal ve kültürel koşullara bağlı olarak nasıl değişime uğradığı, önemli bir inceleme alanıdır. Bu çalışma, özellikle Safranbolu düğünlerinde yaşatılan gelenekler ve müzikler üzerine odaklanmaktadır. Bu bağlamda düğünler, toplumsal yapıyı bir arada tutan ve kültürel değerleri yaşatan etkinlikler olarak önem kazanmakta, bu da düğün adetlerinin tarihsel ve kültürel değerlerimizi nasıl yansıttığını göstermektedir. Araştırmalar, düğünlerin toplumsal bağları güçlendirdiğini ve kültürel mirasın aktarılmasında merkezi bir rol üstlendiğini ortaya koymaktadır.

Düğün müzikleri, yalnızca bir eğlence unsuru değil, aynı zamanda duygusal bağları pekiştiren ve toplumsal belleği canlı tutan kültürel bir araç olarak bu sosyal yapının en önemli bileşenlerinden biridir. Geleneksel düğün uygulamaları ve eşlik eden müzikler, bazı değişikliklere uğramış olsa da köklü bir kültürel zenginliği yansıtmaktadır. Bu miras, günümüzde de korunması gereken önemli bir değeri temsil etmektedir.

Bu tez, Safranbolu düğünlerinde yer alan 4 türkü, 8 düğün havası, 4 oyun havasının kapsamlı bir analizini sunmaktadır. Her bir türkü, makamı, güçlü sesi, yedeni, ses atlama, ses aralığı, bitiş sesi, usulü, güfte türü, kafiye şeması, konusu, vezin yapısı, metronomu ve notaya derleyen kişisi gibi müzikal özellikler açısından incelenmiştir. Ayrıca, düğünlerdeki kullanım zamanları göz önünde bulundurularak hangi türkülerinin hangi gün ve düğün eğlencelerinde kullanıldığı araştırılmıştır. Bazı türkülerde, sözlerinde geçen anlam doğrultusunda yapılan analizlerle güfte konusu belirlenmiş ve her bir türkünün toplumsal ve kültürel bağlamdaki yeri ortaya konulmuştur.

Sonuç olarak, bu tez, Safranbolu'nun düğün müzikleri ve geleneklerinin geleceğe aktarılması açısından önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir. Geleneksel kültür ve düğün türkülerinin toplumsal belleği canlı tutarak geleceğe taşınması, bu

çalışmanın ana amacıdır ve aynı zamanda kültürel sorumluluğun bir ifadesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

5.2 Öneriler

Konu ile ilgili çalışma yapmak isteyen araştırmacılara yönelik aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Eski ve Yeni Düğün Adetlerinin Karşılaştırılması: Geçmişteki düğün gelenekleri ile modern uygulamalar arasındaki farkların ve benzerliklerin incelenmesi, kültürel evrimi anlamak açısından önemli bir katkı sağlayacaktır.
2. Aile Hayatına Etkileri: Eski ve yeni düğün adetlerinin aile dinamikleri üzerindeki etkileri araştırılmalıdır. Bu, geleneklerin aile içindeki yerini ve önemini değerlendirmek için yararlı olabilir.
3. Değişmeyen Düğün Adetlerinin Saptanması: Süregelen ve değişmeyen geleneklerin belirlenmesi, kültürel mirasımızın korunmasına yardımcı olacaktır. Böylece bu geleneklerin gelecekte de yaşatılması sağlanabilir.
4. Kaybolmaya Yüz Tutmuş Eski Adetler: Düğünlerde yer alan ve zamanla unutulmaya yüz tutmuş eski adetlerin gün yüzüne çıkarılması, bu kültürel mirasın yeniden canlandırılması açısından kritik bir önem taşımaktadır. Bu geleneklerin yeniden yaşatılabilmesi için yerel düzeyde etkinlikler düzenlenebilir, örneğin; köyler ve kasabalarda düzenlenecek düğün festivalleri veya belgesel projeleri ile bu adetler canlandırılabilir. Ayrıca, kültürel mirasın korunmasına yönelik eğitim programları ve çalıştaylar düzenleyerek, toplumun bilinçlendirilmesi sağlanabilir. Böylece, kaybolmaya yüz tutmuş adetlerin yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması mümkün olacaktır.
5. Safranbolu Türkülerindeki Çalgıların Değişimi: Safranbolu türküleri ve çalgılarındaki günümüzdeki değişimlerin incelenmesi, Türk müziğinin gelişimini anlamak ve müzik kültürünün korunmasına katkı sağlamak açısından son derece değerlidir. Bu çalışma, sadece müzik kültürü açısından değil, aynı zamanda

toplumsal değişimlerin izlenmesi açısından da önemlidir. Safranbolu'nun düğün müziklerinin ve geleneksel algılarının yeniden canlandırılması için somut adımlar atılabilir. Yerel müzisyenler ve kültür uzmanlarıyla iş birliği yaparak, bu müziklerin dijital ortamda kayıt altına alınması ve arşivlenmesi önerilmektedir. Ayrıca, geleneksel müzikler ve algılar üzerine eğitim programları düzenlenerek, genç nesillere bu kültürün aktarılması sağlanabilir. Önemli olarak, kültürel mirasın korunması, yalnızca geçmişe saygı duruşu yapmakla kalmayıp, aynı zamanda geleceğe yönelik önemli bir sorumluluktur.

6. Safranbolu müzik kültürü ile ilgili yapılmış alışmalar

KAYNAKLAR

- Acar, M. (2007). *Safranbolu folkloru ı Safranbolu düğünleri-Safranbolu ilçe ve köy düğünleri*. Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi.
- Acar, M. (2011). *Karabük Safranbolu folkloru*. Karabük Valiliği.
- Akça, Ü., ve Demir, S. (2022). Geleneksellik ve otantizm bağlamında, halk kültürü ürünlerinin değişim ve dönüşümünün müzik folkloru açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi: 'Dürüye'min güğümleri' türküsü örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (126), 210-219
- Akça, Ü. (2022). *Safranbolu Seymenlik kültüründe müziğin önemi ve yeri*. [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Ataman, A. (1992). *Safranbolu ve düğün gelenekleri*. Safranbolu Yayınları.
- Ataman, S. Y. (1992). *Eski türk düğünleri ve evlenme rit'leri*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Aydın, M. (2016). Safranbolu evleri ve geleneksel mimari. *Mimarlık Dergisi*, 14(2), 25-35.
- Aydın, R. (2016). *Anadolu düğünlerinde müzik ve gelenekler*. Seçil Ofset.
- Baykal, A. R. (1995). *Safranbolu'da yörük köyü ve düğün adetleri*. Sema Matbaası.
- Creswell, JW. (2014). *Araştırma tasarımı: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (4. Baskı). Sage Yayınları.
- Güzel, M. (2015). *Safranbolu düğünlerinde kıyafet ve takı geleneği*. Karabük Üniversitesi Yayınları.
- Hacısüleymanoğlu, Z. (2021). Türkiye'de yörük müzik folkloruna yönelik araştırmalar ve Safranbolu yöresi yörük türkülerine örnekler. *Türk Müziği*, 1 (1), 5-14.
- Hacısüleymanoğlu-Sağır, Z. (2022). Türkiye'de müzik sosyolojisinde önemli bir unsur olan düğünde çalan müzisyenlerin sosyo-ekonomik durumları ve pandeminin etkisi hakkında bir durum çalışması: Safranbolu örneği. *Rast Müzikoloji Dergisi*, 10(1), 59-77.
- Kara, T. (2001). *Köyümüz geleneksel yaşam örf ve adetlerimiz*. Bakanlar Medya.

- Kaya, E. (2014). *Anadolu'nun geleneksel kıyafetleri*. Tarih Vakfı Yayınları.
- Korkmaz, A. (2004). *Karadeniz bölgesi kültürü ve düğün gelenekleri*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Korkmaz, H. (2004). *Osmanlı İmparatorluğu'nda kentleşme ve Safranbolu örneği*. Ekin Yayınları.
- Özdemir, R. (2019). Düğünlerin toplumsal işlevleri: Kültürel miras ve sosyal bağlar. *Halk Bilimi Dergisi*, 12(2), 45-56.
- Özdemir, R. (2021). Evlilik ve aile yapısı: Gelenekler ve değişim. *Aile ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 30-42.
- Öztürk, D. (2012). *Safranbolu'da kültürel etkileşimler ve sosyal değişim*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Şenel, Ş. (2009). *Adnan ataman Safranbolu türküleri ve oyun havaları*. Seçil Ofset Matbaacılık.
- Şimşek, H. (2010). *Kıyafet ve takı: Anadolu düğün gelenekleri*. Uludağ Üniversitesi Yayınları.
- Tunçözgür, A. (2002a). Safranbolu evleri ve koruma politikaları. *Mimarlık Dergisi*, 12(3), 45-56.
- Tunçözgür, Ü. (2002b). *Dünü ve bugünü ile Safranbolu*. Işıl Yayıncılık.
- Türkiye Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2024). *Safranbolu ve UNESCO Dünya mirası*. [Çevrim-içi: www.kultur.gov.tr], Erişim Tarihi: 10.05.2024.
- URL-1 Kültür ve Turizm Bakanlığı, *Düğün Gelenekleri*, *Türkiye Kültür Portalı*, <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/karabuk/kulturatlasi/dugun-gelenekleri992902>. Erişim Tarihi: 12.08.2024.
- URL-2 <https://www.kulturportali.gov.tr/portal/safranbolusehri#:~:text=T%C3%BCrkiye'nin%20UNESCO%20D%C3%BCnya%20Miras,en%20kalitelisi%20Safranbolu'da%20yeti%C5%9Fmektedir>. Erişim Tarihi: 10.11.2024
- Yıldırım, S. (2015). Safranbolu müzik kültürü üzerine araştırmalar. *Müzik Araştırmaları Dergisi*, 8, 45-60.
- Yıldız, R. (2018). *Düğünlerde geleneksel kıyafet kullanımı*. Ege Üniversitesi Yayınları.

Yılmaz, M. (2010a). *Karabük ili tarihi ve turistik değerleri*. Karabük Üniversitesi Yayınları.

Yılmaz, M. (2010b). Osmanlı dönemi müzik kültürü ve Safranbolu. *Müzik Araştırmaları Dergisi*, 5, 123-135.

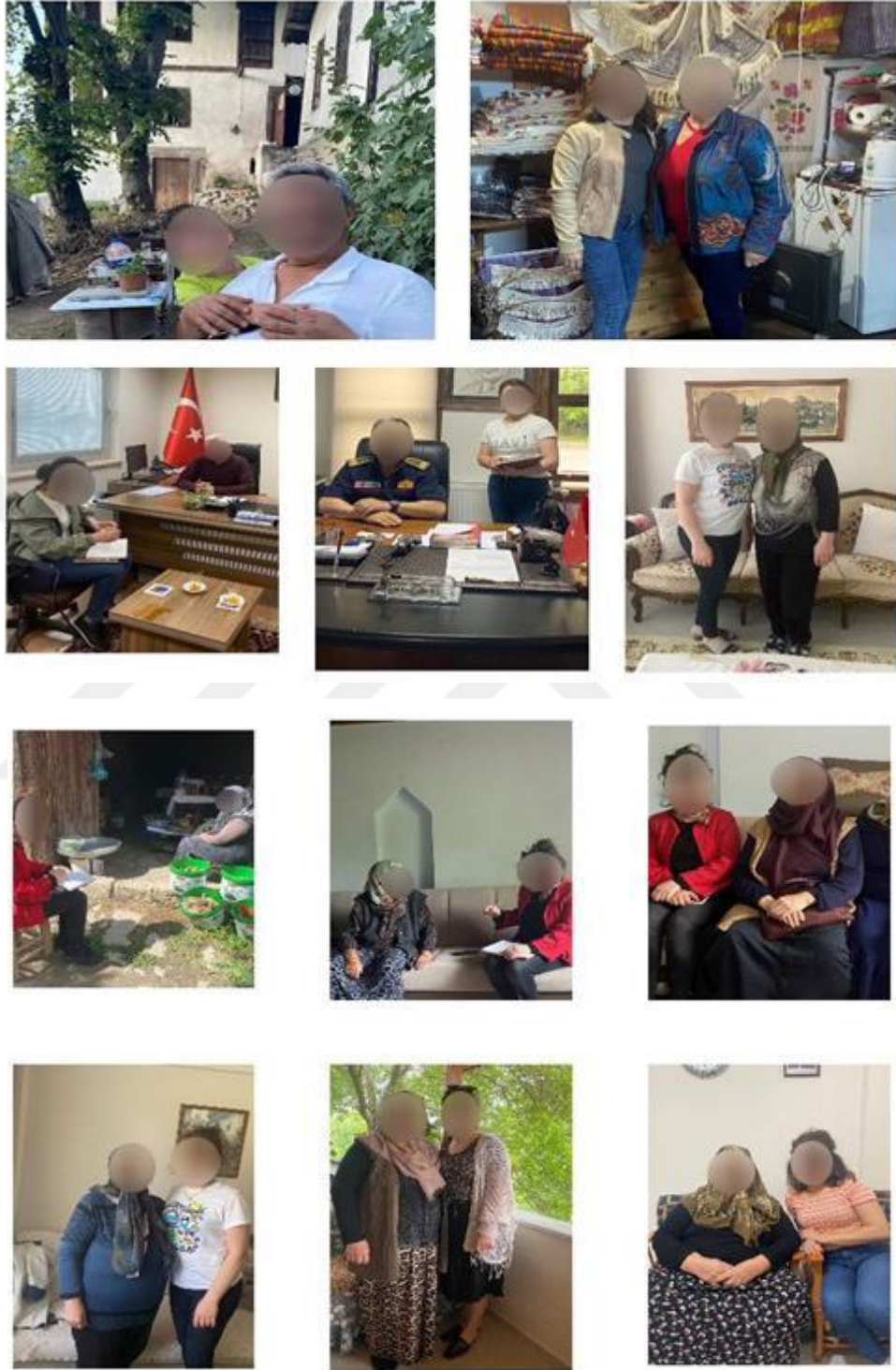

EKLER

EK A Mülakat Yapılan Kişiler

- Muammer KILIÇ (1952 doğumlu)- Kamu Emeklisi, Safranbolu Merkez doğumlu.
- Nesrin DURAN (1955 doğumlu)- Kültür Bakanlığı Geleneksel El Sanatları Sanatkârı, Safranbolu Merkez doğumlu.
- Mustafa ŞEHİRLİ (1959 doğumlu)- Güzel Sanatlar Mimarlık Bölümü Genel Sekreteri, Safranbolu Merkez doğumlu.
- Mehmet GÖKCÜ (1959 doğumlu)- Safranbolu İtfaiye Müdürü, Safranbolu Merkez doğumlu.
- Hanife AĞAN (1949 doğumlu)- Terzi, Safranbolu Merkez doğumlu.
- Ayşe DAĞDELEN (1954 doğumlu)- Çiftçi, Safranbolu Kuzyaka Hacılar Köyü
- Emine ÇAKMAK (1946 doğumlu)- Çiftçi, Safranbolu Kirpe Köyü.
- Mukadder ÖZAYDIN (1942 doğumlu)- Ev hanımı, Safranbolu Konarı Köyü.
- Semiha TOKER (1944 doğumlu)- Ev hanımı, Safranbolu Bulak Köyü.
- Fatma AKYÜZ (1956 doğumlu)- Ev hanımı, Safranbolu Yazıköy.
- Türkan ULUDAĞ (1941 doğumlu)- Çiftçi, Safranbolu Karıt Köyü.

EK B Mülakat Yapılan Katılımcılar Kolajı

Mülakat yapılan kişiler, kaynakça bölümündeki sıraya uygun olarak kolaj yapılmıştır.

EK C Safranbolu Yazıköy’de Kullanılan Düğün Eşyaları

Nişan elbisesi, yöresel ipek mahrama ve örtünme biçimi, yöresel yazma fotoğrafıyla birlikte ayrı ayrı sergilenmektedir. İpek mahrama, kuşgözü denilen usulde, sadece bir gözün açıkta kalacağı şekilde örtünme biçimiyle sunulmaktadır. Evlilik sonrası gelin, anne evinden ayrılırken annesi tarafından gittiği yerde dayanıklı olması amacıyla hediye edilen bakır eşya, yöresel adıyla maşrapadır.

EK D Safranbolu Eski Düğünler

1. Fotoğraftakiler Münevver KILIÇ (Babaannem) ve Vahdi KILIÇ (Büyükbabam), düğün yılı: 1944.

2. Fotoğraftakiler, gelin Serbi TURAN (Halam), damat İbrahim TURAN (Eniştem), Suna BADUR (Halam), düğün yılı: 1972.

3. Fotoğraf, gelin Sevgi KILIÇ (Halam), düğün yılı: 1978.